

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

**Literární život Havlíčkovobrodská.
Nakladatelství Petrkov, Hejkal a Podzimní knižní veletrh.**
Diplomová práce

Autor: Bc. Jana Ročkárová
Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy
Studijní obor: Učitelství pro střední školy – český jazyk a literatura
Učitelství pro 2. stupeň ZŠ – anglický jazyk a literatura
Vedoucí práce: Mgr. Jan Bílek

Zadání diplomové práce

Autor:

Bc. Jana Ročkárová

Studium:

P13392

Studijní program:

N7504 Učitelství pro střední školy

Studijní obor:

Učitelství pro střední školy - český jazyk a literatura, Učitelství pro 2. stupeň ZŠ
- anglický jazyk a literatura

**Název diplomové
práce:**

**Literární život Havlíčkobrodsko. Nakladatelství Petrkov,
Hejkal a Podzimní knižní veletrh**

Název diplomové
práce AJ:

Literary life of Havlíčkův Brod's region. Publishing Houses Petrkov, Hejkal and
Autumn Book Fair

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se zabývá činností havlíčkobrodských nakladatelství Petrkov a Hejkal od jejich vzniku po současnost. V souvislosti se zaměřením publikační činnosti Petrkov se práce věnuje Bohuslavu Reynkovi, Suzanne Renaud, malíři Pavlu Čechovi a staroříšskému vydavatelství Josefa Floriana. V souvislosti s nakladatelstvím Hejkal se práce blíže zabývá osobností Markéty Hejkalové, její vlastní tvorbou a překlady, a průběhem každoročního Podzimního knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě.

Nevyplněno

Garantující
pracoviště:

Katedra českého jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce:

Mgr. Jan Bílek

Oponent:

Mgr. Michal Čuřín

Datum zadání závěrečné práce:

19.1.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala (pod vedením vedoucího diplomové práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

9. 12. 2015

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Janu Bílkovi za trpělivost, velkou ochotu, odborné vedení a cenné rady.

Dále bych zde chtěla poděkovat Markétě Hejkalové a Petru Novotnému za příjemnou spolupráci a sdílnost při osobním rozhovoru i v e-mailové komunikaci.

Anotace

ROČKÁROVÁ, Jana. *Literární život Havlíčkobrodská. Nakladatelství Petrkov, Hejkal a Podzimní knižní veletrh*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2015. 63 s. Diplomová práce.

Práce se zabývá činností havlíčkobrodských nakladatelství Petrkov a Hejkal od jejich vzniku po současnost. V souvislosti se zaměřením publikační činnosti Petrkova se práce věnuje Bohuslavu Reynkovi, Suzanne Renaud, malíři Pavlu Čechovi a staroříšskému vydavatelství Josefa Floriana. V souvislosti s nakladatelstvím Hejkal se práce blíže zabývá osobností Markéty Hejkalové, její vlastní tvorbou a překlady, a průběhem každoročního Podzimního knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě.

Klíčová slova: nakladatelství Petrkov, krásná kniha, nakladatelství Hejkal, Markéta Hejkalová, Podzimní knižní veletrh.

Annotation

ROČKÁROVÁ, Jana. *Literární život Havlíčkobrodska. Nakladatelství Petrkov, Hejkal a Podzimní knižní veletrh*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2015. 63 p. Diploma Degree Thesis.

This thesis deals with an activity of publishing houses Petrkov and Hejkal from Havlíčkův Brod region. It deals with their establishment and current activity. In connection to the publishing house Petrkov the work focuses also on Bohuslav Reynek, Suzanne Renaud, a painter Pavel Čech and a publishing house of Josef Florian from Stará Říše. In connection to the publishing house Hejkal the work focuses on a personality of Markéta Hejkalová, her own authorship and translations, and on a yearly Autumn Book Fair held in Havlíčkův Brod.

Key words: Publishing house Petrkov, Beautiful book, Publishing house Hejkal, Markéta Hejkalová, Autumn Book Fair.

Obsah

Úvod	9
1. Nakladatelství Literární čajovna Suzanne Renaud a Petrkov	11
1.1. Vznik nakladatelství Literární čajovna Suzanne Renaud	11
1.2. Vznik nakladatelství Petrkov	11
1.2.1. Inspirace pro Petrkov	14
1.2.1.1. Josef Florian a Dobré dílo.....	15
1.2.1.2. Česká krásná kniha	19
1.3. Zaměření produkce a knižní řady nakladatelství Petrkov	20
1.3.1.1. Různá próza	21
1.3.1.2. Henri Pourrat.....	22
1.3.1.3. Česko-francouzská vydání	22
1.3.1.4. Bohuslav Reynek	23
1.3.1.5. Suzanne Renaud.....	26
1.3.1.6. Pavel Čech	29
1.4. Přehled dosud vydaných titulů nakladatelství	31
2. Nakladatelství Hejkal	34
2.1. Vznik nakladatelství Hejkal.....	34
2.2. Zaměření produkce nakladatelství Hejkal	35
2.3. Přehled dosud vydaných titulů nakladatelství	36
2.4. Markéta Hejkalová.....	39
2.4.1. Markéta Hejkalová jako spisovatelka.....	39
2.4.2. Markéta Hejkalová jako překladatelka	41
2.4.2.1. Mika Waltari	43
2.4.2.2. Arto Paasilinna.....	46
3. Podzimní knižní veletrh	47

3.1.	Organizace veletrhu	48
3.2.	Ocenění udělovaná na Podzimním knižním veletrhu	50
3.3.	Podzimní knižní veletrh 2014	50
3.4.	Ostravský knižní veletrh	53
4.	Dotazníkový průzkum mezi návštěvníky veletrhu (2014)	54
4.1.	Průběh a výsledky průzkumu.....	54
4.2.	Závěr průzkumu	58
	Závěr.....	59
	Literatura a prameny.....	60
1.	Prameny	60
2.	Literatura	60
3.	Elektronické zdroje.....	62
	Přílohy	1
	Nakladatelství Suzanne Renaud – logo.....	1
	Nakladatelství Petrkov – logo.....	1
	Nakladatelství Hejkal – logo.....	1
	Tištěná verze dotazníkového průzkumu	2
	Grafy znázorňující výsledky dotazníkového průzkumu	3

Úvod

V této práci představíme havlíčkobrodské nakladatelství Petrkov, dříve známé pod názvem Literární čajovna Suzanne Renaud, které již od roku 1996 vede Petr Novotný s Veronikou Reynkovou. Chtěli bychom také upozornit na spojitost nakladatelství Petrkov s prostředím vesnice Petrkov a zde kdysi žijícím Bohuslavem Reynkem, Suzanne Renaud a s jejich přítelem ze Staré Říše na Moravě Josefem Florianem, kteří jsou v dnešní době zejména mladými čtenáři značně opomíjeni. Dále se budeme zabývat havlíčkobrodským nakladatelstvím Hejkal, Podzimním knižním veletrhem v Havlíčkově Brodě a osobou Markéty Hejkalové, jedné ze zakladatelů nakladatelství Hejkal a organizátorky veletrhu.

Zajímavá je hlavní idea nakladatelství Petrkov, které se, především díky zájmu Petra Novotného o krásné knihy, snaží zařadit svou knižní produkci do povědomí nejen běžných čtenářů, ale i bibliofilů. Jeho snaha o produkci krásných knih zaměřená na výběr kvalitní pevné vazby, použitého materiálu a originální grafickou podobu, je dle našeho názoru blízka záměru Josefa Floriana v jeho vydavatelství ve Staré Říši na Moravě. I on se snažil vytvářet knihy takovým způsobem, aby k sobě jejich vzhled, použitý materiál, ilustrace a text ladily. Zmíníme se tedy krátce i o něm a jeho činnosti. Protože se v produkci Petrkov často objevuje jméno Pavla Čecha a Bohuslava Reynka i jeho ženy Suzanne Renaud, budeme se stručně věnovat i jim.

Nakladatelství Hejkal bude druhým havlíčkobrodským nakladatelstvím, které představíme. Zabývat se budeme především jeho publikační činností. Spolumajitelkou nakladatelství je Markéta Hejkalová, velmi činná osobnost v současném literárním světě. Pojednáme proto i o ní. Nejprve se zaměříme na její spisovatelskou činnost a potom na její činnost překladatelskou. V souvislosti s tím krátce zmíníme Miku Waltariho a Arta Paasilinna, kteří patří mezi jí nejprekládanější autory.

Další část práce zaměříme na Podzimní knižní veletrh, jehož je Markéta Hejkalová ředitelkou. Pokusíme se poskytnout podrobnější vhled do příprav a průběhu veletrhu v roce 2014. V závěrečné části práce představíme průzkum, který její autorka prováděla mezi návštěvníky v době konání veletrhu. Výzkum měl za úkol zjistit, jací návštěvníci jsou na veletrhu přítomni, jak často a proč se ho účastní a jestli vědí, kdo veletrh pořádá.

Prostřednictvím této práce bychom chtěli upozornit na dvě malá havlíčkobrodská nakladatelství Petrkov a Hejkal. Autorka bude při práci vycházet především z orálních zdrojů. Jednak z rozhovoru s Petrem Novotným, se kterým byla v kontaktu průběžně od 8. srpna 2012 do 30. dubna 2013, jednak z rozhovoru s Markétou Hejkalovou, se kterou se sešla 23. prosince 2013 a byla s ní v e-mailovém kontaktu do října 2014.

Pracovat budeme také s elektronickými zdroji informací. Nejvíce využijeme webové stránky nakladatelství Petrkov, nakladatelství Hejkal a internetového knihkupectví Kosmas.cz.

V tvorbě práce nám dále pomůže množství literatury. Publikace *Česká kniha v proměnách staletí* od Mirjam Bohatcové a kolektivu a *Jak se dělá kniha: příručka pro nakladatele* Vladimíra Pistoria nám umožní zorientovat se v problematice výroby knihy a nakladatelské činnosti. K literárně historickému výkladu se poučíme například ze životopisu *Fin Mika Waltari: doba, život a knihy světoznámého spisovatele* od Markéty Hejkalové nebo z publikací Dagmar Halasové *Bohuslav Reynek* a *Suzanne Renaud Bohuslavu Reynkovi: dopisy 1923–1926*. Velmi nápomocný bude titul *Josef Florian a Stará Říše* od Andreje Stankoviče, který se velmi podrobně zabývá nejen Florianovým Dobrým dílem.

V práci budou užity metody orální historie, odborného literárně historického výkladu, kvantitativního výzkumu a následně deskriptivní analýzy dat.

1. Nakladatelství Literární čajovna Suzanne Renaud a Petrkov

V Havlíčkově Brodě vzniklo roku 1995 knihkupectví s čajovnou pod názvem Literární čajovna Suzanne Renaud. V té době nebyla francouzská básnířka Suzanne Renaud u českých čtenářů příliš známá, takže ji tímto názvem chtěli majitelé čajovny dostat do širšího povědomí obyvatel města. Zakladateli literární čajovny byli Petr Novotný a Veronika Reynková, vnučka básníka Bohuslava Reynka a Suzanne Renaud.

1.1. Vznik nakladatelství Literární čajovna Suzanne Renaud

Nakladatelství, které neslo stejný název jako knihkupectví s čajovnou, zahájilo svou činnost roku 1996 vydáním *Jeníkových pohádek* Jana Zrzavého. *Jeníkovy pohádky* jsou jeho jedinou knihou, kterou napsal pro děti a do té doby vyšly pouze v edici Aventinum O. Štorcha-Mariena v roce 1920¹. Zakladatelé Literární čajovny Suzanne Renaud se rozhodli, že udělají jejich reprint. Jednak kvůli propagaci dosavadního knihkupectví a čajovny, jednak kvůli tomu, že Jan Zrzavý pocházel z Vysočiny. Petr Novotný s přítelem Milošem Doležalem se spojili s Václavem Křupkou, majitelem tiskárny Křupka v Mohelnici, který pomohl celý nápad uskutečnit. Vázat se kniha musela v Ostravě. První kniha nakladatelství tedy vznikala za poměrně komplikovaných podmínek.

Logo, které je tvořeno knihou a šálkem čaje do kruhu ohraničenými názvem nakladatelství a jeho adresou, vytvořil přítel Novotného, výtvarník Josef Fryč. (viz příloha, Obr. 1)

1.2. Vznik nakladatelství Petrkov

V roce 2010 ukončila provoz čajovna Literární čajovna Suzanne Renaud. Vznikla tak potřeba změnit dosavadní název nakladatelství, které ve své činnosti pokračovalo. Majitelé zvolili kratší pojmenování Petrkov. Tento název vybrali proto, že v Petrkově bydlel Bohuslav Reynek, později i se svou ženou Suzanne Renaud, a až do svých posledních dní tam žili jeho dva synové Daniel a Jiří Reynkovi. V současné době tam žije sám Petr Novotný s Veronikou Reynkovou.

¹ PEŠEK, Zdeněk. Jan Zrzavý In : *Okrouhlice: Neoficiální stránky*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://www.pesek.wz.cz/okrouhlice/cesky/index.htm>

Nové logo pro nakladatelství Petrkov sestavil sám Petr Novotný. Inspiroval se kovovou skulpturou měsíce s hvězdami, kterou v 80. letech 20. století vytvořil výtvarník Pavel Sukdolák na fasádě petrkovského zámku. Tento motiv Novotný do loga převzal. (viz příloha, Obr. 2)

Nakladatelství vede a svým jménem zastupuje Petr Novotný. Pouze nakladatelská činnost by Petrkov neuživila, protože návratnost peněz je velmi pomalá a jeho produkce není výdělečná. Novotný spolu s Reynkovou vlastní ještě knihkupectví a kavárnu Vysočina a hotel U Zlatého lva v Havlíčkově Brodě, což jim v udržení nakladatelství finančně pomáhá. Investice bývají řádově půl milionu korun na knihu a návratnost je počítána alespoň na rok nebo dva, podle rychlosti prodeje. Petrkov během jednoho roku nevydá více než deset knih. *„Máme většinou šest až sedm knih téměř připravených na jeden nebo dva roky dopředu a rozhodujeme se, která knížka bude mít prioritu,“* říká Petr Novotný.² Příprava knihy však vyžaduje nejen finance, ale také spoustu času, klidu a soustředění. *„Je to víceméně intelektuální práce, takže mezi tím nemůžete třeba kopat kanál a potom se ještě soustředit na to, jestli něco vydáte nebo ne.“*³

Z rozhovoru s Novotným vyplývá, že když už se Petrkov rozhodne pro vydání nějakého díla, snaží se, aby výsledná kniha byla zhotovena z kvalitního materiálu a její celkový vzhled odpovídal zaměření obsahu. Výhodou Petrкова je, že není závislé na výdělku z prodeje jako velká nakladatelství, která, aby se udržela, musí vydávat větší množství titulů za rok. Novotného živí hotel, knihkupectví a kavárna. Nakladatelskou činnost může mít jako koníček, vkládat do něj více precizní práce a takzvaně si s vytvořením knihy pohrát. Dává každé knize formu tak, aby nás potěšila nejen svým obsahem, ale i svým vzhledem. Každé vydání takovéto knihy je pak *„jako když se narodí nové dítě. Když to jde z tiskárny, člověk se s tím jde spíš pomazlit. Je to koníček, radost a zároveň i práce.“*

Petr Novotný se při výběru dalších knih k vydání rozhoduje víceméně intuitivně. Spolupracovníky na produkci knihy si však vybírá racionálně, především s ohledem na obsah a ladění knihy. V zásobě má několik externích spolupracovníků, kteří dělají například korektury či ilustrace. Pokud je potřeba nový překlad cizojazyčných textů,

² Rozhovor a e-mailová korespondence autorky práce s Petrem Novotným (14. 3. 2013–19. 3. 2013).

³ Tamtéž i další citace.

oslovuje většinou již osvědčené překladatele. Mezi nejvýznamnější, se kterými nakladatelství spolupracovalo, patřili například Jan Marius Tomeš nebo Jiří Reynek.

Ilustrace knih jsou většinou nějakým způsobem vázány k vesnici Petrkov. U poezie nakladatelství využívá například grafiky od Bohuslava Reynka. V posledních letech nakladatelství Petrkov nejvíce spolupracuje s Pavlem Čechem (jako například u *Muže, který sázel stromy*). Petrkov také vydává všechny jeho autorské knížky. Nakladatelství samozřejmě spolupracuje i s jinými autory. Petr Novotný vysvětluje, že u ilustrací „vždy záleží na daném titulu. Když si knížku přečtu, tak přemýšlím, kdo by se ke knížce a textu hodil.“ Například při *Legendě o svatém pijanovi* od Josefa Rotha spolupracoval s Jiřím Št'ouráčem. Ten pro Petrkov ilustroval mimo jiné Andersenova *Šťastného Pera*, takže vznikla jakási knižní řada s jeho ilustracemi.

Ilustrátor v první fázi dodá namalované čtvrtky, které se převedou do počítače, kde se s nimi pracuje dál. Grafikem je již od začátku pan Jiří Trachtulec, o němž Petr Novotný říká: „*Spolupráce s ním je synergická, shodneme se spolu velmi dobře na grafické úpravě knihy, což je důležité.*“

Nakladatelství Petrkov tiskne své knížky ve společnosti **Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.** Vlastně kromě prvních *Jeníkových pohádek*, tištěných v Mohelnici, nechalo nakladatelství v havlíčkobrodských tiskárnách zhotovit zatím vše. Novotný má možnost přímo spolupracovat s tiskaři u strojů a ještě v průběhu výroby například doladovat barvy. „*Finální podoba knížky totiž rozhoduje o jejím prodeji, jak bude atraktivní,*“ dodává Novotný.

Nakladatelství Petrkov spolupracuje s internetovým knihkupectvím Kosmas.cz, které zprostředkovává **distribuci knih** po celé republice. Nakladatelství však není závislé pouze na společnosti Kosmas. Petr Novotný vlastní knihkupectví Vysočina v Havlíčkově Brodě, kde je schopen prodat třetinu nákladu Petrkov sám. Většinou se dělají malé náklady a minimálně výdaje na výrobu knih se mu vždy z prodeje vrátí. Větší náklad si nakladatelství mohlo dovolit u knihy *Muž, který sázel stromy* od Jeana Giona, protože je mezi českými čtenáři známější a mnohem lépe se prodává. Dalším důvodem bylo i to, že získání autorských práv na tento titul je poměrně drahou záležitostí. Prodej *Muže, který sázel stromy* nakladatelství dodnes svým způsobem živí.

Nakladatelství Petrkov za svou práci získalo řadu **ocenění**. Za zmínku stojí dvě z Podzimního knižního veletrhu, který se každoročně koná v Havlíčkově Brodě. V roce 2012 udělil Kraj Vysočina Petrkovu Cenu Kraje Vysočina za nejkrásnější knihu Vysočiny pro knihu *Pod prahem svítá*. Druhou cenou z tohoto ročníku Podzimního knižního veletrhu je Cena za nejkrásnější dětskou knihu za *Velké dobrodružství Pepíka Střechy*. Toto ocenění je udělováno Tiskárnami Havlíčkův Brod, a.s., samotnému nakladateli.⁴ V roce 2013 byla udělena cena Muriel za nejlepší scénář a nejlepší původní český komiks a cena Magnesia Litera za nejkrásnější knihu roku 2013 pro děti a mládež knize *Velké dobrodružství Pepíka Střechy*. Zlatá stuha v kategorii komiks pro děti a mládež připadla roku 2014 *Dobrodružství rychlé veverky – Velký závod 1* a *Dobrodružství rychlé veverky – Poklad 2*.⁵

1.2.1. Inspirace pro Petrkov

Možnou inspirací k založení nakladatelství mohlo být pro Petra Novotného staroříšské vydavatelství Josefa Floriana, s nímž spolupracoval Bohuslav Reynek. Florianova vydavatelská politika byla na rozdíl od té petrkovské na první pohled promyšlenější a sestávala ze specificky zaměřených edic, avšak obě strany se výrazně shodují na požadavku, aby vzhled a kvalita materiálu knihy odpovídaly jejímu obsahovému zaměření.

K pečlivé produkci knih prý Novotného inspiruje především pohled do výloh českých i zahraničních knihkupectví, kde je poznat, že velká nakladatelství na knihách šetří. Novotný prý čerpá inspiraci nejen z dřívějších vydání knihy, která se pro danou chvíli stává objektem jeho zájmu, ale díky vlastnímu knihkupectví má přehled také o současných knižních podobách a může nápady čerpat i z nich. Hlavním cílem je, „aby konečná forma knížky korespondovala s obsahem.“ K tomu Novotný dokládá příklad ze své současné práce: „Loni jsme vydávali třeba Havlíčka, tak jsem chtěl, aby to korespondovalo s dobou, kdy Havlíček žil. Samozřejmě, že se nedá udělat úplně nějaké retro, ale aby bylo jasné, že držím v ruce Havlíčka a ne třeba Billa Clintona.“

⁴ Oceněny nejkrásnější knihy Podzimního knižního veletrhu. In : *Kraj Vysočina* [online]. 2012 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/oceneny-nejkrasnejsi-knihy-podzimniho-knizniho-veletrhu/d-4047075/p1=50823>

⁵ Oceněné knihy. In : *Nakladatelství Petrkov* [online]. 2015 [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.petrkov.cz/ocenene-knihy>

1.2.1.1. Josef Florian a Dobré dílo

Josef Florian se narodil 9. února 1873 ve Staré Říši na Vysočině. Po maturitě na reálce v Telči Florian vypomáhal na obecné škole v Kostelní Myslové a roku 1894 začal v Praze na vysoké škole studovat nejprve techniku, ale nakonec absolvoval Filozofickou fakultu Karlovy univerzity a od roku 1898 byl profesorem v Náchodě. Tam ale příliš dlouho nezůstal kvůli svému znechucení ze soudobého školského systému a po konfliktech s kolegy i ředitelem školy roku 1900 odešel⁶.

Během svého působení na náchodské reálce se seznámil s texty Francouze Léona Bloye. Florian s ním sdílel mnoho názorů. Jedním z nich bylo opovržení k tehdejší zkorumpované podobě katolicismu. Napsal Bloyovi dopis se svým návrhem překládat a vydávat jeho spisy pro české čtenáře s tím, že část zisku půjde i autorovi. „*Bloy potom dopisem ze 7. 12. 1900 (datum, které Josef Florian sám považoval za okamžik, od něhož začínala existence vydavatelství) Florianovi dává autorizaci.*“⁷ Florian tehdy ve svém vydavatelství mimo jiné vydával sborník Studium, kde podobně jako Bloy publikoval „*korespondenci odeslanou i došlou, kritické články či spíše pamflety, ataky a šlehy, ale kde bylo třeba, i pochvaly. Také apely, zoufalé prosby k veřejnosti, která o duchovní obnovu příliš nestála.*“⁸

Roku 1901 navázal Josef Florian kontakt s Katolickou modernou přes měsíčník Nový život. Tam začátkem roku 1902 vyšly úryvky jeho korespondence s vydavatelem periodika Karlem Dostálem-Lutinovem, *Z myšlének samotáře*. V tomto článku se objevily základní Florianovy ideje, především návrat k Bibli, které se snažil uskutečnit ve svém vydavatelství. Postupem času se však ukázaly názorové neshody mezi Florianem a zbytkem Katolické moderny, a proto v roce 1902 v Novém životě skončil. V tu samou dobu Florian začínal pomalu spolupracovat s Arnoštem Procházkou z Moderní revue. V periodiku Florianovi recenzovali Studium a Procházka mu získal mnoho příznivců mezi překladateli a dalšími vydavateli.⁹

⁶ STANKOVIČ, Andrej. *Josef Florian a Stará Říše*. Souborné vyd. 1. Praha: Triáda, 2008, 1136 s. Delfin, 80. sv. ISBN 978-808-6138-923.

⁷ Tamtéž, s. 23.

⁸ OLIČ, Jiří. Staroříšský Komenský. In : *Dobré dílo, špatná doba: sborník příspěvků z konferencí Křesťanská univerzita Josefa Floriana a Literatura a totalita : [doplněno o] rozhovory s Gabrielem Florianem, Zbyňkem Hejdou, Danielelem a Jiřím Reynkovými a Andrejem Stankovičem*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Hejkal, 2006, s. 17–19. Edice Vysočiny. ISBN 80-86026-41-8.

⁹ STANKOVIČ, Andrej. *Josef Florian a Stará Říše*. Souborné vyd. 1. Praha: Triáda, 2008, 1136 s. Delfin, 80. sv. ISBN 978-808-6138-923.

Florianovo **vydávání** oficiálně začíná publikací prvního souborného sešitu s názvem *Knihy a Exegese* dne 16. května 1903. Tento sešitek obsahoval tři vlastní Florianovy texty a několik ukázek z jeho překladů knih Léona Bloye. Na frontispisu byl dřevořez z inkunábule s vyobrazením pekelných trestů. Vytisknul jen omezené množství titulů a rozeslal je lidem, o kterých si myslel, že by se mohli o jeho téma zajímat. Na oplátku chtěl, aby mu tito lidé poslali jakýkoliv peněžní dar za to, že jim poskytuje knihy. Chtěl tak i chudým lidem umožnit metodou „darem dávání“ dostat se ke čtení. To se mu ale ani po vydání už třetího sešitku *Knih a Exegezí* stále velmi nevyplácelo. Doufaje v lepší přijetí i návrat svých investic, požádal o seznam odběratelů Moderní revue Arnošta Procházku. U dalších sešitů se Florian více soustředil na důstojnou úpravu publikací, kterou dělal nejprve sám, i když finanční možnosti měl velmi malé. Sešitů *Knihy a Exegese* vydal Florian celkem pět, poslední 6. dubna 1904.¹⁰

Velký důraz kladl Josef Florian na tisk staroříšských svazků a díky němu se některé malé moravské tiskárny (Kryl a Scotti v Novém Jičíně, František Josef Trnka v Třebíči, František Obzina ve Vyškově, Jan Mucha ve Velkém Meziříčí) staly pojmem v dějinách české typografie. Staroříšské publikace jsou neodlučitelnou součástí vývoje české bibliofilie. Aby jeho knihy vypadaly dobře po grafické stránce, sbíral Florian inspiraci především v kodexech a inkunábulích, kde se díval na rozvržení stran, miniatury či iniciály.¹¹ „*Pěstuje proto kreslené iniciály, viněty bývají ručně kolorovány, typy písma jsou někdy archaické, ze starých štočků nebo jejich kopií se tisknou původní středověké dřevořezy. Knihy mají zdobená živá i mrtvá záhlaví, kreslené rámečky a titulní listy.*“¹²

K Josefu Florianovi se postupně přidávali různí **spolupracovníci**, aby pomohli s náročným financováním, či aby sami přispěli nějakou prací ve vydavatelství. V době Studia to byli především Otokar Březina a kněží Josef Polák s Jakubem Demlem. Spolupráce Josefa Floriana a Jakuba Demla se prohloubila natolik, že v březnu 1905 Deml přebírá redakci Studia. Mezi dalšími přichází také Otto Albert Tichý, Ludvík Vrána, který prováděl korektury i některé překlady, nebo Antonín Ludvík Stříž, za jejichž působení se staroříšským edicím velmi dařilo. Antonín Ludvík Stříž s sebou

¹⁰ STANKOVIČ, Andrej. *Josef Florian a Stará Říše*. Souborné vyd. 1. Praha: Triáda, 2008, 1136 s. Delfín, 80. sv. ISBN 978-808-6138-923.

¹¹ HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. 1. vyd. Brno: Petrov, 1992, 126 s. ISBN 80-852-4724-0.

¹² STANKOVIČ, Andrej. *Josef Florian a Stará Říše*. Souborné vyd. 1. Praha: Triáda, 2008, s. 35. Delfín, 80. sv. ISBN 978-808-6138-923.

přinesl i značnou sumu peněz a dokázal se vmísit do provozu vydavatelství natolik, že se velmi brzy po příchodu v roce 1910 stává další osobností v redakci Studia. Deml měl v té době jisté potíže s církví, které roku 1911 zesílily natolik, že bylo vydáno nařízení o zrušení Studia, aby se do něj Deml již nemohl vrátit. Florian se Střížem ho ze své společnosti sami vyloučili v domnění, že se podaří nařízení prostě ignorovat. Biskupská konzistoř v Brně na to však brzy reagovala a Studium bylo roku 1911 definitivně zrušeno.¹³

Po zániku Studia vznikaly postupně nové ediční řady, jako například **Dobré dílo**, které se udrželo až do zániku staroříšské činnosti roku 1948. Prvním svazkem, který roku 1912 v Dobrém díle vyšel, pokračuje na konci Studia započatá spolupráce výtvarníka Josefa Váchala se staroříšským nakladatelstvím, zde konkrétně dřevoryty ke knížce *Poslání Marie Josefy*. Téměř současně s Dobrým dílem vzniká edice Nova et Vetera, která informovala o moderním výtvarném umění, zejména pak německém expresionismu, a otiskuje reprodukce vztahující se k tématům. Dále podává nové informace z teologické a filosofické oblasti, což reprezentoval například překlad filosofické studie *Na Obranu lítosti* od Maxe Schelera.¹⁴

Florianovým významným spolupracovníkem se v roce 1914 stal i básník a překladatel Bohuslav Reynek. Ten Florianovi nejen poskytoval své kresby, linoryty a grafické listy, ale také mu doporučil některé autory vhodné k vydání. V edici Nova et Vetera se Reynek soustředil především na překlad rakouských a německých expresionistů.¹⁵ Od roku 1915 se stále častěji začínaly objevovat jeho překlady prózy, kritické prózy i poezie, například Novalisovy *Hymny noci* nebo *Mathilda Toskánská* od Barbey d'Aurevillyho. Do tisku se dostaly i Reynkovy vlastní básně.¹⁶

Roku 1917 se přidávají velmi úspěšní knižní grafici Jaroslav Benda, V. H. Brunner a vrací se Josef Richard Marek, který mimo jiné vytvořil obálku knihy Georga Trakla, jejíž text přeložil Bohuslav Reynek. Dalším neopomenutelným Florianovým spolupracovníkem se po válce stal Josef Čapek, jehož pracemi byly staroříšské výtisky

¹³ STANKOVIČ, Andrej. *Josef Florian a Stará Říše*. Souborné vyd. 1. Praha: Triáda, 2008, 1136 s. Delfín, 80. sv. ISBN 978-808-6138-923.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ JIROUSOVÁ, Věra. O výtvarné podobě staroříšských knih. In : *Dobré dílo, špatná doba: sborník příspěvků z konferencí Křesťanská univerzita Josefa Floriana a Literatura a totalita : [doplněno o] rozhovory s Gabrielem Florianem, Zbyňkem Hejdou, Danielem a Jiřím Reynkovými a Andrejem Stankovičem*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Hejkal, 2006, s. 47–51. Edice Vysočiny. ISBN 80-86026-41-8.

¹⁶ STANKOVIČ, Andrej. *Josef Florian a Stará Říše*. Souborné vyd. 1. Praha: Triáda, 2008, 1136 s. Delfín, 80. sv. ISBN 978-808-6138-923.

obohacovány poměrně dlouhou dobu. Posléze se stal dobrým přítelem Florianovi i Bohuslavu Reynkovi.¹⁷

Edice Nova et Vetera ukončila své působení roku 1922 sbírkou č. 50 a místo ní začaly v květnu téhož roku vycházet podobně zaměřené Kursy. Celé vydavatelství však trpělo nedostatkem peněz a velkými dluhy, ke všemu byl od jara do podzimu roku 1925 Florian po několikáté velmi nemocný. Jakýsi pokus o vzkříšení přišel na konci roku 1926, kdy se Florian vrátil k vydávání periodických sborníků, tentokrát pod názvem Archy. V Arších se projevila jedna zásadní změna. Příspěvky již nebyly vázány dohromady, ale potištěné archy byly jednotlivě vkládány do obalů. Čtenář si je tak mohl libovolně zakládat za sebe, aby měl postupně vycházející autory či reprodukce nejružnějších výtvarných počínů pohromadě.¹⁸

Roku 1938 je 41. číslo Archů zastaveno cenzurou kvůli četným Florianovým poznámkám i vydaným textům. Vydavatel byl zažalován a celý náklad zkonfiskován. Policie začala být na slova „Stará Říše“ nebo „Florian“ přecitlivělá. I kvůli takovéto nežádoucí pozornosti Florian odmítl téhož roku podepsat politický manifest spisovatelů. Jedinými stálými přáteli mu i v těchto dobách byli Bohuslav Reynek s jeho ženou, kteří s ním zůstávali přinejmenším v písemném kontaktu. I přes všechny snahy byly Archy roku 1941 opravdu zastaveny. Florian se ještě snažil pracovat na Kursech, ale od léta téhož roku byl pro nemoc upoután na lůžko a 29. prosince 1941 zemřel. *„Zanechává po sobě obrovskou knihovnu děl nejen shromážděných, ale především vydaných, vyzdoraných na nepřízni různých dob a zřízení. Jména autorů vydaných v různých edičních řadách Dobrého díla by tvořila dlouhý seznam.“*¹⁹ Za celou dobu Florianovy práce vyšlo 405 svazků. *„Z toho počtu bylo 254 knižních publikací často i značného rozsahu, 118 svazků sborníků, 20 výtvarných edic a 13 sešitků Pramenů. [...] Sám [Florian] přeložil celkem 57 svazků, z toho 52 vydal vlastním nákladem.“*²⁰

¹⁷ STANKOVIČ, Andrej. *Josef Florian a Stará Říše*. Souborné vyd. 1. Praha: Triáda, 2008, 1136 s. Delfín, 80. sv. ISBN 978-808-6138-923.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ MLEJNEK, Josef. Vydavatel Dobrého díla Josef Florian (1873–1941). In: *Dobré dílo, špatná doba: sborník příspěvků z konferencí Křesťanská univerzita Josefa Floriana a Literatura a totalita : [doplňeno o] rozhovory s Gabrielem Florianem, Zbyňkem Hejdou, Danielem a Jiřím Reynkovými a Andrejem Stankovičem*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Hejkal, 2006, s. 11–12. Edice Vysočiny. ISBN 80-86026-41-8.

²⁰ STANKOVIČ, Andrej. *Josef Florian a Stará Říše*. Souborné vyd. 1. Praha: Triáda, 2008, s. 213, Delfín, 80. sv. ISBN 978-808-6138-923.

1.2.1.2. Česká krásná kniha

Petr Novotný navázal na tradici vydávání krásných knih u nás. V českém prostředí je za první moderně upravenou knihu považována *Pohádka máje* od Viléma Mrštíka (nakladatelství J. Otto, 1897). Tento titul ilustrovala a upravila Zdenka Braunerová, která byla znechucena stavem, ve kterém byly vycházející knižní edice 80. a 90. let 19. století. Ve své stati *Vzpomínky na první desetiletí moderní grafiky* z roku 1925 to komentovala takto: „*Tisk slepý, bezkrevný, papír hlazený, ozdůbky banální, a ty vazby (!) tak zvané lipské, přepřácané zlatem, neboť od Němců jsme si vždycky rádi brali za vzor to nejohavnější. Nakladatelé českých knih nevěděli snad ani, že to, co dávají obecenstvu za ‚luxusní‘ vydání, není než špína obalená pozlátkem, v cizině vyráběné zboží pro export barbarům...*“²¹ Braunerová se inspirovala nejen historií české knižní kultury. Dobře znala dílo anglického malíře a básníka Williama Morrisa, který rovněž usiloval o obrodu knižního umění.²²

Za všechny umělce, kteří stáli u počátku moderního pojetí české knihy lze jmenovat například malíře a grafika Vojtěcha Preissiga, mezi jehož výborné práce patří třeba Karafiátovi *Broučci* (1903) či Bezručovy *Slezské písně* (1905). Mezi další poměrně výrazné výtvarníky počátku 20. století patřili například Josef Váchal, Jaroslav Benda (zabýval se kreslenou výzdobou i typografií), Karel Dyrynk (zastánce morrisovských tendencí, napsal řadu odborných knih), Method Kaláb (jeho světový rozhled přispěl k novinkám v tiskařské praxi u nás), Josef Čapek (ovlivněn moderním expresionismem a futurismem, typické obálky knih), Jan Zrzavý (např. Máchův *Máj*) nebo Cyril Bouda, jehož grafická výzdoba životopisu Benvenuta Celliniho je jedním z vrcholů české ilustrace 20. století.²³

Za první republiky se krásné knize velmi dařilo nejen počtem talentovaných grafiků, ale i vydavatelů, kteří byli schopni obětovat téměř vše, aby knihy vydali. Objevovali se vydavatelé-amatéři, kteří se bez praxe v oboru, ale s velkou vášní, pokoušeli o knižní tvorbu. Jedním z těch, kteří byli ochotni knihy vydat i za cenu vlastních finančních ztrát, byl Vlastimil Vokolek, pardubický vydavatel, pro něhož bylo vydávání kvalitních knih posláním. Jeho hlavní edicí byl Paprsek (1924–1946). Spolupracoval s významnými osobnostmi, jako byli Josef Čapek, Bohuslav Reynek či Josef Florian. Velkým znalcem

²¹ *Česká krásná kniha XX. století: vydavatelé, edice, umělci*. Pardubice: Státní okresní archiv Pardubice, 1999, s. 1. ISBN 80-902-5812-3.

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž.

a soukromým vydavatelem byl například i autor čtyřdílné bibliografie českých bibliofilských tisků z let 1894–1945 Arno Sáška.²⁴

Po druhé světové válce ubývalo dokonalosti tisků, tvorba krásné knihy začala váznout. Často kvůli politickým omezením se nedostávalo materiálu a do výběru titulů bylo značně zasahováno. Ty povolené se vydávaly v masových nákladech. „*Zákonné úpravy edičního práva vyloučily soukromé vydavatele, nedobrovolně se odmlčela řada autorů. Těch několik soukromých ‚tiskařů ze záliby‘, kteří pokračovali ve své práci, museli často antikatovat vydání, nebo uvádět do tiráže zkreslující údaje, aby se nedostali do střetu se zákonem.*“²⁵

O šíření krásných knih se zasloužil Spolek českých bibliofilů, který vznikl v roce 1905. V letech 1950–1958 spolupracoval s nakladatelstvím Československý spisovatel a poté s Památkem národního písemnictví (1960–1992). Mezi další oficiální vydavatele krásné knihy patřily Mladá fronta nebo Lyra Pragensis. Po roce 1989 vydávala krásné knihy například nakladatelství Aulos (Z. Křenek), Bonaventura (V. Beneš) a Kniha – grafika – bibliofilie (J. Runštuk, K. Žižkovský).²⁶

1.3. Zaměření produkce a knižní řady nakladatelství Petrkov

Podle Petra Novotného by každé dobré nakladatelství mělo mít svého kmenového autora, který mu vydělává peníze nebo může vlastními finančními prostředky své nakladatelství podpořit. Pro Petrkov jsou takovými autory **Bohuslav Reynek**, jeho manželka, francouzská spisovatelka, **Suzanne Renaud** a dále **Pavel Čech** se svými autorskými knihami.

Majitel nakladatelství většinou knihy vybírá **na základě vlastního dojmu** z četby. Pokud usoudí, že by si kniha zasloužila nové kvalitní vydání, zařadí ji do edičního plánu. Tak tomu bylo třeba u již několikrát zmiňované knihy *Muž, který sázel stromy* od Jeana Giona a stejně tak se Novotnému zalíbila například i Andersenova kniha *Šťastný Per*. U nás vyšla pouze v roce 1975 v nakladatelství Odeon, a tak ji znovu sám vydal. Objevují se také podněty zvenčí, jako například návrh překladatele Zdeňka Hrona vydat jím přeložené *Elegie* od Georgese Duhamela.

²⁴ *Česká krásná kniha XX. století: vydavatelé, edice, umělci*. Pardubice: Státní okresní archiv Pardubice, 1999, s. 6. ISBN 80-902-5812-3.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Tamtéž.

Velké množství knih vydaných Petrkovem je **z francouzské literatury**. Novotný dlouho úzce spolupracoval s Jiřím Reynkem, který překládal knihy z francouzštiny. Novotný obdivoval jeho vkus pro volbu děl k překladu a vážil si jeho práce.

Nakladatelství Petrkov vytvořilo (i pod dřívějším názvem Literární čajovna Suzanne Renaud) několik knižních řad, které svou formou spojují díla z určitého okruhu. Vznikají velmi pomalu a v podstatě nahodile, podle toho, jaká kniha se zrovna dostane nakladateli do rukou. Pro jednodušší pojmenování řad v následujícím rozdělení jim dáváme názvy podle autora, jehož díla jsou v nich nejvíce zastoupena.

V každé z knižních řad jsou tituly spojeny buď obsahovým zaměřením, nebo autorem. Dále se vyznačují podobnou nebo stejnou grafickou úpravou knihy, vazbou a formátem. Nakladateli jde především o nejvyšší kvalitu produkovaných titulů, proto se všechny prvky na knize dlouho promýšlí a kombinují, dokud nejsou všichni lidé, podílející se na vzniku knihy, spokojeni.

Petr Novotný osobně a velmi pečlivě vybírá papír přímo v tiskárně podle vzorníku, a to tak, aby se hodil k zrovna vznikající publikaci. Pokud se jedná například o reprodukce grafických listů Bohuslava Reynka nebo o autorské knížky Pavla Čecha, nakladatelství na papíře nešetří a snaží se vybrat ten, který dá nejlépe vyniknout úrovni jejich práce.

V Petrkovu vznikla knižní řada tvořená knihami poezie, dále pak řady složené z díla Bohuslava Reynka a Suzanne Renaud a nejmladší knižní řadu tvoří dílo Pavla Čecha.

1.3.1.1. Různá próza

Na první vydanou knihu, *Jeníkovy pohádky*, volně navázal formát i úprava *Balady o Bobíkovi aneb Pacient Dr. Gordona*. Potom v podobném duchu vyšly *Rybí šupiny* a *Román Zajícův*, oba tituly obsahují ilustrace Josefa Čapka. Společné znaky nesou i knihy *Šťastný Per* a *Legenda o svatém pijanovi*, obě ilustroval Jiří Šťourač, a *Muž, který sázel stromy* s ilustracemi od Pavla Čecha. Tyto knihy sice nepojí jeden autor, ale jsou tvořeny podobnými grafickými prvky a mají stejný styl vazby.

- ANDERSEN, Hans Christian: *Šťastný Per* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2006)
- GIONO, Jean: *Muž, který sázel stromy* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2006)
- REYNEK, Bohuslav: *Rybí šupiny* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2003)
- JAMMES, Francis: *Román zajícův* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2002)

- CHUDOŽILOV, Petr: *Balada o Bobíkovi aneb Pacient Dr. Gordona* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 1998)
- ZRZAVÝ, Jan: *Jeníkovy pohádky* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 1996)
- ROTH, Joseph: *Legenda o svatém pijanovi* (Petrkov, 2011)

1.3.1.2. Henri Pourrat

Díky překladům Jiřího Reynka se nakladatelství dostalo k vydávání díla francouzského spisovatele Henri Pourrata, sběratele lidových pohádek z oblasti Auvergne. Tyto knihy mají jako společný znak především ilustraci na deskách, jejíž část je vidět ve výřezu na přebalu. V celkovém dojmu tak vzniká jakási pasparta.

- URBANOVÁ, Marta: *Pověsti Železných hor* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2007)
- POURRAT, Henri: *O Pulpánovi a jiné příběhy* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2006)
- POURRAT, Henri: *Kašpar z hor* (brož.), 2 sv. (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2002)
- POURRAT, Henri: *Kašpar z hor*, 1 sv. (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2001)
- POURRAT, Henri: *O řeřavých očích a jiné příběhy* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 1997)
- POURRAT, Henri: *O pišťalce a jiné příhody* (Petrkov, 2011)

1.3.1.3. Česko-francouzská vydání

Od roku 1998 začalo nakladatelství svou pozornost soustřeďovat též na **poezii**, a to jak na českou, tak na překlady, kde převažují díla francouzských autorů. Produkce Bohuslava Reynka a jeho ženy Suzanne Renaud z větší části vyšla ve formě dvojjazyčných textů. Francouzští autoři, jako Jean Giono, Georges Duhamel nebo Charles Baudelaire, zde byli vydáni jak ve dvojjazyčných vydáních, tak i v čistě českých překladech. Mimo výše zmiňované autory najdeme v edici i německého básníka Friedricha Schillera nebo českého básníka Vladimíra Holana.

Dvojjazyčná vydání

- GIONO, Jean: *Muž, který sázel stromy / L'homme qui plantait des arbres* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2010)
- REYNEK, Bohuslav: *Měsíc a jíní / La lune et le givre* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2004)

- HOLAN, Vladimír: *Básně / Quelques poèmes* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2002)
- DUHAMEL, Georges: *Elegie / Élégies* (1912–1920) (Petrkov, 2011)
- REYNEK, Bohuslav: *Rybí šupiny / Ecailles de poissons* (Petrkov, 2011)
- BAUDELAIRE, Charles: *Z Květů zla / des Fleurs du Mal* (Petrkov, 2009)
- REYNEK, Bohuslav: *Měsíc a jíní / La lune et givre* (Petrkov, 2009)
- RENAUD, Suzanne: *Tušený úsvit / L'aurore invisible* (Petrkov, 2008)

Jednojazyčná vydání

- SCHILLER, Friedrich: *Balady / přeložil Jaroslav Vaněk* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2005)
- VERLAINE, Paul: *Never more a jiné básně / přeložil František Hrubín* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 1998)
- JAMMES, Francis: *Klekání. Výbor z veršů / přeložil Jiří Reynek* (Petrkov, 2010)

1.3.1.4. Bohuslav Reynek

Bohuslav Reynek se narodil 31. května 1892 v Petrkově u Německého (dnes Havlíčkova) Brodu jako jediný syn Bedřicha Reynka, který v Petrkově hospodařil na poměrně velké rodové usedlosti, a Marie Reynkové z Třeště. Po čase rodina petrkovský statek pronajala a přestěhovala se do Jihlavy, kde Reynek chodil na reálku. „*Jihlava byla tehdy povětšinou německá se silnou židovskou menšinou. A tak škola a německé prostředí daly budoucímu překladateli německé poezie nahlédnout a proniknout do hloubek jazyka Georga Trakla.*“²⁷

Na reálce se Reynek učil francouzsky, pokoušel se o malířské umění a také v této době upevňoval svou lásku k literatuře. Po maturitě v roce 1912 místo vysokoškolského studia zamířil do Francie, kde mu otcův přítel, malíř Václav Radimský, zařídil několikátýdenní pobyt. Petrkovská usedlost byla v té době ještě pronajata, a tak Reynek po návratu bydlel u hospodáře a rodiče zůstali v Jihlavě. Doma v zákoutích zahrady „*Reynek četl a promýšlel soudobou literaturu, tak jak ji přinášely četné revue vydávané doma i v zahraničí. Finančně byl závislý na rodičích, a tak pro něho nebylo vždy lehké získávat díla německého a francouzského písemnictví. Přesto však mohl objevovat ,své‘ autory.*“²⁸

²⁷ HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. 1. vyd. Brno: Petrov, 1992, s. 11. ISBN 80-852-4724-0.

²⁸ Tamtéž, s. 12.

První Reynkovy básnické a prozaické práce přinesla Moderní revue Arnošta Procházky roku 1914.²⁹ Byly zde publikovány i Reynkovy překlady autorů jako Francis Jammes, Novalis či André Suarès. Přes inzerát v Moderní revui se Reynek téhož roku dozvěděl o nakladatelství Dobré dílo, které založil Josef Florian ve Staré Říši na Moravě. Ten dal v době modernismu, nepříliš nakloněné katolictví, vzniknout silnému duchovnímu středisku, kde se usilovalo o očistu náboženského života u nás.³⁰ Reynek Florianovi zaslal několik svých překladů Francise Jammese a zanedlouho se přidal k edičním řadám, které ve Staré Říši vydával Antonín Ludvík Stříž. Ten však ještě před rokem 1918 přestává se Starou Říší spolupracovat a Reynkovi se věnuje Josef Florian, který se později stal nejen jeho blízkým přítelem, ale i rádcem. Jako nejsilnější se projevila Reynkova výtvarná činnost, a to hlavně grafika. „*Není vůbec náhodné, že už tehdy (začátek 20. století) uvažoval o problémech výtvarného pojetí knihy, a to právě v souvislosti se svou působností překladatelskou. Texty, které převádí do své mateřštiny, totiž logicky nazírá v jednotě krásné a krásně upravené knihy.*“³¹

Pod Florianovým vlivem Reynek překládal především německá a francouzská díla – jeho překlady francouzských autorů výrazně obohatily českou kulturu. Ještě větší vliv však měly jeho překlady z němčiny. Po Novalisových *Hymnech noci* v roce 1915 vyšel roku 1917 ve staroříšském Dobrém Díle Reynkův překlad sbírky *Básně* od Rakušana Georga Trakla, což později ovlivnilo část české moderní poezie. V roce 1918 se Reynek obrací k rakouským a německým expresionistům „*do jejichž přetlumočení mohl svádět veškeré bohatství svého malířského vnímání.*“³² K tomu Reynek překládal například výtvarné teoretické stati o expresivitě v dílech P. Gauguina, E. Muncha a M. Chagalla.

Od roku 1914 po dobu pětatřiceti let překládal Bohuslav Reynek pro Florianovy edice Dobré Dílo, Nova et Vetera, Archy a Kursy. Po smrti Josefa Floriana, 29. prosince 1941, se Reynek podílel i na vydavatelsví až do konce činnosti Staré Říše v roce 1948.³³ V letech 1921–1927 vycházel čtvrtletník *Sešity poezie* složený z drobných prací i velkých děl.³⁴ Ty Reynek vydával v Petrkově. První *Sešit poezie* navázal na koncepci

²⁹ Bohuslav Reynek. In : *Slovník české literatury po roce 1045* [online]. 2006 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1105&hl=bohuslav+reynek+>

³⁰ BERNARDI, Renata. Biografie a dílo. In: *Bohuslav Reynek (1892-1971): Výstava ke 100. výročí narození*. Brno: Dům umění, 1992, 116 s., 54 s. ISBN 80-700-9043-X.

³¹ HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. 1. vyd. Brno: Petrov, 1992, s. 14. ISBN 80-852-4724-0.

³² Tamtéž, s. 17.

³³ Tamtéž.

³⁴ BERNARDI, Renata. Biografie a dílo. In: *Bohuslav Reynek (1892-1971): Výstava ke 100. výročí narození*. Brno: Dům umění, 1992, 116 s., 54 s. ISBN 80-700-9043-X.

Nova et Vetera a obsahoval ukázkou francouzské a německé poezie spolu se třemi linoryty Florianových synů a Reynkovým *U studně*. Druhý *Sešit poezie*, *Rybí šupiny*, a čtvrtý, *Had na sněhu*, byly souborem Reynkových básnických próz. Výtvarně je doprovázel básníkův přítel Josef Čapek. Třetí *Sešit poezie* byl překladem Tristana Corbièra *Armor*. Pátý *Sešit poezie* (1925) s názvem *Rty a zuby* obsahoval další Reynkovu básnickou tvorbu. V šestém *Sešitě* vyšel překlad sbírky *Zde tvůj život* (*Ta vie est là*) francouzské básnířky Suzanne Renaud. V sedmém *Sešitě poezie* Reynek překládal Paula Valéryho.³⁵

Kromě několika sbírek publikovaných ve Staré Říši a v Petrkově Reynkovi na počátku 20. let vyšla v Praze sbírka básní z let 1912–1916 pod názvem *Žízně*. Další sbírka, *Smutek země*, byla vydána v roce 1924 v edici *Knihy mladých* řízené Jaroslavem Durychem. Po pátém *Sešitě poezie* se Reynek jako básník na téměř deset let odmlčel a věnoval se výhradně grafické tvorbě. Roku 1936 pak opět začal vydávat básně, konkrétně sbírku *Setba samoty*. Následovala sbírka *Pieta* (1940) s autorovou grafikou vydaná v edici *Magnificat* Zdeňka Řezníčka v Kroměříži a tamtéž v roce 1946 vyšla sbírka *Podzimní motýli*. 50. léta byla pro Reynka plodnější především v oblasti výtvarné, kdy se v skrytu Petrkově věnoval kromě poezie také své grafické tvorbě. V 60. letech ho do Petrkově začali jezdit navštěvovat nejrozličnější malíři, sochaři, básníci a filozofové z mladší generace, se kterými se Reynek přátelil. V polovině 60. let ještě několikrát vystavoval svá díla po Čechách i Moravě.

Až roku 1969 byly v nakladatelství Kruh v Hradci Králové vytištěny sbírky básní z let 1945–1950 a 1950–1955 *Sníh na zápraží* a *Mráz v okně*. Hned po vydání byly zabaveny a až v 90. letech mohly vyjít znovu. Bohuslav Reynek zemřel 28. září 1971 v Petrkově, pohřben byl ve Svatém Kříži spolu se svou ženou Suzanne Renaud.³⁶ Poslední Reynkova sbírka, *Odlet vlaštovek*, psaná v letech 1969–1971, byla vydána až téměř dvacet let od svého vzniku.³⁷ Svě sbírky Bohuslav Reynek doprovázel vlastními grafickými listy.

- REYNEK, Bohuslav: *Rty a zuby* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2006)

³⁵ HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. 1. vyd. Brno: Petrov, 1992, s. 23–24. ISBN 80-852-4724-0.

³⁶ STANĚK, Jaroslav. Bohuslav Reynek a Suzanne Renaud. In : *Petrkov / Bohuslav Reynek*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Miroslav Zavřel, 1991. Memoria. 63 s.

³⁷ HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. 1. vyd. Brno: Petrov, 1992, s. 25 – 29. ISBN 80-852-4724-0.

- REYNEK, Bohuslav: *Měsíc a jíní / La lune et le givre* (1. vyd.) (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2004)
- REYNEK, Bohuslav: *Rybí šupiny* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2003)
- REYNEK, Bohuslav: *Pod prahem svítá* (CD + grafický list) (Petrkov, 2012)
- REYNEK, Bohuslav: *Grafiky - soubor dvanácti reprodukcí* (Petrkov, 2012)
- REYNEK, Bohuslav: *Rybí šupiny / Ecailles de poissons* (Petrkov, 2011)
- REYNEK, Bohuslav: *Měsíc a jíní / La lune et le givre* (2. vyd.) (Petrkov, 2009)
- REYNEK, Bohuslav: *Básnické spisy* (Archa, Petrkov, 2009)

1.3.1.5. Suzanne Renaud

Suzanne Renaud se narodila 30. září 1889 v Lyonu v rodině důstojníka u dělostřelectva, Abela Renauda. V roce 1904 se rodina přestěhovala do Grenoblu, kde Suzanne Renaud navštěvovala Stendhalovo lyceum.³⁸ Po otcově smrti v roce 1910 zůstala Suzanne se svou mladší sestrou Marcelle a matkou Félicií, která obě dívky vedla k pilnému studiu. Suzanne absolvovala Filozofickou fakultu na univerzitě v Grenoblu, kde po studiích sama přednášela moderní francouzskou literaturu. „*Věnuje se také překládání anglické poezie, cestování, četbě a hudbě. Hraje na klavír a zpívá. Díky povzbuzení přátel, kteří se věnovali literatuře, začíná i sama psát poezii.*“³⁹

Po skončení bolestného válečného období, ve kterém se Suzanne stala ošetřovatelkou raněných vojáků, zemřel její snoubenec a později matka, se seznámila s profesorem literatury z lycea v Tournonu, Josephem Parninem, který ji vedl a podporoval v jejím literárním snažení. Vydala knihu svých veršů a jako překladatelka přispívala do *The Anglo-French Review*.⁴⁰

Při překladu její první sbírky *Ta vie est là... - Zde tvůj život....* ji poprvé kontaktoval český básník Bohuslav Reynek. Rok po smrti její matky požádal Reynek Suzanne o ruku. Suzanne Renaud mu po dvouletém váhání nakonec v březnu roku 1926 řekla v kostele svatého Josefa v Grenoblu své ano.⁴¹ O tři roky později měli dva syny,

³⁸ HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. 1. vyd. Brno: Petrov, 1992, 126 s. ISBN 80-852-4724-0.

³⁹ BAKEŠOVÁ, Václava, Marie NOËL, Suzanne RENAUD a Sylvie GERMAIN. *Ticho a naděje: křesťanské prvky v literární tvorbě Marie Noëlové, Suzanne Renaudové a Sylvie Germainové*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2011, s. 98. Dějiny a kultura, sv. č. 24. ISBN 978-807-3252-601.

⁴⁰ HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. 1. vyd. Brno: Petrov, 1992, 126 s. ISBN 80-852-4724-0.

⁴¹ BAKEŠOVÁ, Václava, Marie NOËL, Suzanne RENAUD a Sylvie GERMAIN. *Ticho a naděje: křesťanské prvky v literární tvorbě Marie Noëlové, Suzanne Renaudové a Sylvie Germainové*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2011, 391 s. Dějiny a kultura, sv. č. 24. ISBN 978-807-3252-601.

Daniela a Jiřího. Po střídavém životě ve Francii a v Čechách se po smrti Reynkova otce rodina natrvalo usadila v Petrkově. Suzanne, francouzská vlastenka zvyklá na ruch města, bohaté kulturní vyžití a slunečné počasí, to nesla velmi těžce. I přesto se nakonec naučila rozumět češtině, spřátelila se se spisovatelem a básníkem z okruhu Staré Říše a stala se součástí společenství českých básníků. „*Zakladatel staroříšských edic Josef Florian bral často v potaz její úsudek. Jan Zahradníček se v obdivu skláněl před jejími verši. Jan Čep, překladatel tolika děl, jež ona sama milovala, jí byl blízký svou melancholií a svou zdrženlivou vybraností. František Halas, jehož verše měla později překládat, ji poznal za své jediné návštěvy v Petrkově v srpnu 1942 a po válce se zasadil o její poslední cestu do Francie. Vladimír Holan, kterého několikrát navštívila, ji obdivoval jako kněžnu...*“⁴²

Do své rodné Francie se Suzanne Renaud, i kvůli válce, znovu podívala až v roce 1947.⁴³ Po nástupu Daniela a Jiřího do školy již rodina nemohla tak často odjíždět do Francie. Nejen péče o dům a pole, ale hlavně mnichovská konference v roce 1938 znemožnily její návrat na dlouhou dobu. Suzanne Renaud v té době napsala dvě sbírky, *Chvála obětí* a *Dveře v přítmí*, kde se projevují pocity z odloučení od rodiny i hanby za chování vlastního národa vůči Československu a nesouhlas s tímto postojem.⁴⁴

V době komunismu Reynkovým hrozilo, že jim zabaví celý dům a bez náhrady je vystěhují. Rodina si nakonec mohla nechat první patro, zatímco přízemí bylo využíváno jako sklady pivovaru nebo zde byly zřízeny byty pro další nájemníky. Suzanne Renaud se v této těžké době uzavírala do sebe, přepadaly ji deprese a únava, což se promítalo i do jejích básní. Jediným povzbuzením jí byla korespondence, byť pod kontrolou cenzury, kterou vedla se svými přáteli ve Francii. Byli jimi například spisovatel Henri Pourrat, kterému v této době začala posílat své překlady české lidové poezie do francouzštiny, nebo malířka Henriette Gröllová.⁴⁵

Suzanne Renaud zemřela po mozkové příhodě v havlíčkobrodské nemocnici 21. ledna 1964. Pochována byla nedaleko Petrkovy ve Svatém Kříži.

⁴² HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. 1. vyd. Brno: Petrov, 1992, 126 s. ISBN 80-852-4724-0.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ BAKEŠOVÁ, Václava, Marie NOËL, Suzanne RENAUD a Sylvie GERMAIN. *Ticho a naděje: křesťanské prvky v literární tvorbě Marie Noëlové, Suzanne Renaudové a Sylvie Germainové*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2011, 391 s. Dějiny a kultura, sv. č. 24. ISBN 978-807-3252-601.

⁴⁵ Tamtéž.

První sbírku vlastních básní, ovlivněnou například Verlainem, Shakespearem nebo Maeterlinkem, vydala Suzanne Renaud roku 1922 pod názvem *Ta vie est là....*. Touto intelektuálně laděnou sbírkou si ve Francii získala kladné ohlasy, ale protože do vydání její další sbírky uplynulo mnoho času, a především proto, že vyšla až v Československu, nedosáhla Suzanne Renaud slávy po celé Francii. V Petrkově v psaní svých básní pokračovala, všímala si především proměn přírody v různých ročních obdobích. Její způsob tvorby básní byl velmi rozvážný a pomalý. Všechno si dlouho dopředu promýšlela a skládala v hlavě, dvakrát vážila každé slovo a pečlivě vybírala to nejvhodnější. Až když byla plně spokojená, napsala verše na papír.⁴⁶

Vlastní tvorba Suzanne Renaud se od 50. let proměňovala se stupňovaným pocitem beznaděje jak formou, tak i obsahem.⁴⁷ Verše byly kratší, elegičtější. Její poezie byla však stále plná jazykového bohatství a tematického vyjádření. „*Básně Suzanne Renaud vycházely v češtině většinou v překladu jejího manžela Bohuslava Reynka. Je třeba poznamenat, že nejde zcela o překlady, protože český básník do nich vkládal i své umění.*“⁴⁸

Až po Suzannině smrti se podařilo vydat její překlady české lidové poezie ve Francii – první vydání knihy *Romarin ou Anette et Jean* vyšlo v rámci sešitů *Cahiers des Alpes* roku 1992 v Grenobelském nakladatelství Romarin. Autorka soubor rozdělila do čtyř částí – písně o lásce, říkadla a hádanky, balady a písně s křesťanskými náměty. Druhé vydání této knihy přineslo nakladatelství Romarin roku 2002 v dvojjazyčné francouzsko-české verzi. Renaud byla také velmi ohromena hravostí a hudebností sbírky básní pro děti *Dětem* od Františka Halase, kterou přeložila do francouzštiny pro své neteře v Lyonu. Vyšla dvojjazyčně pod názvem *Dětem – Un poète parle aux enfants* v roce 1998 v Grenoblu s ilustracemi Josefa Čapka.⁴⁹ Stejně nakladatelství vydalo roku 1995 první část souborného díla Suzanne Renaud pod názvem *Dílo (Oeuvres)*. Druhá část vyšla v roce 1999 a nesla název *Dílo. Stěžeje mlčení (Oeuvres – Les Gonds du*

⁴⁶ BAKEŠOVÁ, Václava, Marie NOËL, Suzanne RENAUD a Sylvie GERMAIN. *Ticho a naděje: křesťanské prvky v literární tvorbě Marie Noëlové, Suzanne Renaudové a Sylvie Germainové*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2011, 391 s. Dějiny a kultura, sv. č. 24. ISBN 978-807-3252-601.

⁴⁷ HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. 1. vyd. Brno: Petrov, 1992, 126 s. ISBN 80-852-4724-0.

⁴⁸ BAKEŠOVÁ, Václava, Marie NOËL, Suzanne RENAUD a Sylvie GERMAIN. *Ticho a naděje: křesťanské prvky v literární tvorbě Marie Noëlové, Suzanne Renaudové a Sylvie Germainové*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2011, s. 106, Dějiny a kultura, sv. č. 24. ISBN 978-807-3252-601.

⁴⁹ Tamtéž.

silence). U nás se později objevila dvojjazyčná verze vybraných básní v překladu od Jana Maria Tomeše, *Tušený úsvit - L'aurore invisible*, jejíž vydání obstaralo nakladatelství Petrkov v roce 2008.⁵⁰

- RENAUD, Suzanne: *Tušený úsvit / L'aurore invisible* (Petrkov, 2008)

1.3.1.6. Pavel Čech

Pavel Čech se narodil roku 1968 v Brně, kde stále žije a pracuje. Vyučil se zámečnickem a potom se živil opravou strojů v Královopolské strojírně. Později tam patnáct let pracoval jako profesionální hasič, ale již v té době hodně maloval. Mezi tím se oženil a v manželství se mu narodili dva synové, Jiří a František.

Od roku 2004 je výtvarníkem samoukem na volné noze, ilustruje a maluje. Zaměřuje se především na olejomalbu, kterou doplňuje tvorbou komiksů a knižních ilustrací. Jeho ilustrační i spisovatelská tvorba je plná fantazie a hravosti. Sám o sobě říká: „*Mám rád zarostlé zahrady, pohled na hvězdné nebe, motýly a brouky, lidi s dobrým srdcem, vůni lesních jablek a borového lesa, toulání, oprýskané zdi, indiány, Rychlé šípy, písničku Andělská, pouštění draka, knihy Michala Ajvaze, zrezavělé klíče, stará kina, čistou vodu, tajemství... a pokouším se to namalovat na plátno, anebo o tom psát a kreslit knížky.*“⁵¹ Pavel Čech, mimo jiné, ilustroval například Čaroknihu *Harryho Pottera* (autor: Edi Vesco; Brno, Jota), knihy *Pusté ulice* a *Druhé město* (oboje Brno, Petrov) od Michala Ajvaze, dvojjazyčné vydání knihy *Muž, který sázel stromy* (Havlíčkův Brod, Literární čajovna Suzanne Renaud) od Jeana Giona nebo knížky od Angie Sagerové (Brno, Jota).

Do jeho tvorby patří kromě spousty komiksů i několik autorských knížek: *O Čertovi* (Sursum, 2002; Petrkov, 2011), *O zahradě* (Brio, 2005), *O Mráčkovi* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2005), *O klíči* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2007), *Tajemství ostrova za prkennou ohradou* (Petrkov, 2009), *Dobrodružství pavouka Čendy* (Petrkov, 2011), *Dědečkové* (Albatros, 2011), *O zahradě* (Petrkov, 2012), *Velké dobrodružství*

⁵⁰ BAKEŠOVÁ, Václava, Marie NOËL, Suzanne RENAUD a Sylvie GERMAIN. *Ticho a naděje: křesťanské prvky v literární tvorbě Marie Noëlové, Suzanne Renaudové a Sylvie Germainové*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2011, s. 106, Dějiny a kultura, sv. č. 24. ISBN 978-807-3252-601.

⁵¹ *Stránky Pavla Čecha* [online]. 2007 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://www.pavelcech.wz.cz/kontakt.html>

Pepíka Střechy (Petrkov, 2012), *Dobrodružství rychlé Veverky* (Petrkov, 2013) či *Velká knižní záhada* (Petrkov, 2014) a *Knižky pro dva* (Petrkov, 2015).⁵²

V listopadu 2010 obdržel Pavel Čech cenu Muriel za nejlepší původní český komiks roku se svou knihou *Tajemství ostrova za prkennou ohradou*. O rok později, 2011, mu připadla cena Muriel za nejlepší kresbu ke knize *Dědečkové*. Cena Magnesia litera za knihu pro děti a mládež roku 2012 byla Čechovi udělena za knihu *Listonoš vítr*, na které spolupracoval s Radkem Malým. V roce 2013 jeho autorská kniha *Velké dobrodružství Pepíka Střechy* získala cenu Magnesia litera za knihu pro děti a mládež.

Všechna autorská díla Pavla Čecha jsou určena pro dětského příjemce od tří let. Jelikož je v současnosti jedním z hlavních ilustrátorů Petrkovy, umožňuje mu majitel Petr Novotný zasahovat do výroby podle jeho vlastních představ. Čechovy bohatě ilustrované knihy mají pevnou vazbu a jsou barevně vytištěny na kvalitním křídovém papíře.

- ČECH, Pavel: *O klíči* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2007)
- ČECH, Pavel: *O Mráčkovi* (Literární čajovna Suzanne Renaud, 2005)
- ČECH, Pavel: *Knižka pro dva* (Petrkov, 2015)
- ČECH, Pavel: *Tajná přání* (kalendář 2016) (Petrkov 2015)
- ČECH, Pavel: *Skoro tucet* (Petrkov, 2015)
- ČECH, Pavel: *3. Dobrodružství pavouka Čendy* (Petrkov, 2015)
- ČECH, Pavel: *2. Dobrodružství pavouka Čendy* (Petrkov, 2015, 2014)
- ČECH, Pavel: *Velká knižní záhada* (Petrkov, 2014)
- ČECH, Pavel: *Putování mezi stránkami* (kalendář 2015) (Petrkov, 2014)
- ČECH, Pavel: *O klíči* (Petrkov, 2014)
- ČECH, Pavel: *Dobrodružství pavouka Čendy* (Petrkov, 2014, 2013, 2011)
- ČECH, Pavel: *O čertovi* (Petrkov, 2014, 2011)
- ČECH, Pavel: *Dobrodružství Rychlé Veverky. Poklad* (Petrkov, 2013)
- ČECH, Pavel: *Dobrodružství Rychlé Veverky. Velký závod* (Petrkov, 2013)
- ČECH, Pavel: *Tajemství ostrova za prkennou ohradou* (Petrkov, 2013, 2009)
- ČECH, Pavel: *Velké dobrodružství Pepíka Střechy* (Petrkov, 2012)
- ČECH, Pavel: *O zahradě* (Petrkov, 2012)

⁵² *Stránky Pavla Čecha* [online]. 2007 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://www.pavelcech.wz.cz/kontakt.html>

1.4. Přehled dosud vydaných titulů nakladatelství

Nakladatelství Literární čajovna Suzanne Renaud (1996–2010):

- 2010 GIONO, Jean: *Muž, který sázel stromy / L'homme qui plantait des arbres*
- 2007 URBANOVÁ, Marta: *Pověsti Železných hor*
- 2007 ČECH, Pavel: *O klíči*
- 2006 GIONO, Jean: *Muž, který sázel stromy* ("kolibřík")
- 2006 GIONO, Jean: *Muž, který sázel stromy*
- 2006 POURRAT, Henri: *O Pulpánovi a jiné příběhy*
- 2006 ANDERSEN, Hans Christian: *Šťastný Per*
- 2006 REYNEK, Bohuslav: *Rty a zuby*
- 2005 ČECH, Pavel: *O mráčkovi*
- 2005 SCHILLER, Friedrich: *Balady*
- 2004 REYNEK, Bohuslav: *Měsíc a jíní / La lune et le givre*
- 2003 REYNEK, Bohuslav: *Rybí šupiny*
- 2002 POURRAT, Henri: *Kašpar z hor* (brož., 2 sv.)
- 2002 JAMMES, Francis: *Román zajícův*
- 2002 HOLAN, Vladimír: *Básně / Quelques poèmes*
- 2001 TAJOVSKÝ, Miloš: *Havlíčkův Brod a okolí ve fotografii Štěpána Bartoše*
- 2001 POURRAT, Henri: *Kašpar z hor*
- 2000 GERMAIN, Sylvie: *Bohuslav Reynek v Petrkově – Poutník ve svém příbytku*
- 1998 CHUDOŽILOV, Petr: *Balada o Bobíkovi aneb Pacient Dr. Gordona*
- 1998 VERLAINE, Paul: *Never more a jiné básně*
- 1997 POURRAT, Henri: *O řeřavých očích a jiné příběhy*
- 1996 ZRZAVÝ, Jan: *Jeníkovy pohádky*⁵³

⁵³ Nakladatelství Literární čajovna Suzanne Renaud. In : *Kosmas.cz - vaše internetové knihkupectví* [online]. 2015 [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.kosmas.cz/nakladatelstvi/1177/literarni-cajovna-suzanne-rena/>

Nakladatelství Petrkov (2008–2015):

- 2015 MAKAROV-KROTKOV, Alexandr: *Co můžu říct*
- 2015 *Plameny v zrcadle* (francouzské básně v próze)
- 2015 VANDER ZEE, Ruth: *Příběh Eriky*
- 2015 REYNEK, Bohuslav: *Grafiky* (kalendář 2016)
- 2015 KIPLING, Rudyard: *Když*
- 2015 ČECH, Pavel: *Knížka pro dva*
- 2015 ČECH, Pavel: *Tajná přání* (kalendář 2016)
- 2015 ČECH, Pavel: *Skoro tucet*
- 2015 ČECH, Pavel: *3. Dobrodružství pavouka Čendy* (10,5 × 10,5 cm)
- 2015 ČECH, Pavel: *2. Dobrodružství pavouka Čendy* (22,2 × 22,2 cm)
- 2014 ONDRAŠÍK, Pavel; RYBENSKÁ, Táňa: *O prasátku Lojzíkovi. Pozdrav slunci*
- 2014 REYNEK, Bohuslav: *Grafiky* (kalendář 2015)
- 2014 NOËL, Marie: *Zpěvy a žalmy podzimu*
- 2014 ČECH, Pavel: *2. Dobrodružství pavouka Čendy* (22,3 × 22,3 cm)
- 2014 ČECH, Pavel: *Velká knižní záhada*
- 2014 ČECH, Pavel: *2. Dobrodružství pavouka Čendy* (10,5 × 10,5 cm)
- 2014 ČECH, Pavel: *Putování mezi stránkami* (kalendář 2015)
- 2014 ČECH, Pavel: *Dobrodružství pavouka Čendy* (10,2 × 10,7 cm)
- 2014 ČECH, Pavel: *O Čertovi*
- 2014 ČECH, Pavel: *O klíči* (10,5 × 10,7 cm)
- 2014 ČECH, Pavel: *Dobrodružství pavouka Čendy* (22,2 × 22,2 cm)
- 2014 ČECH, Pavel: *O klíči* (22,3 × 22,5 cm)
- 2014 KRISTOFOVÁ, Agota: *Velký sešit*
- 2014 HALASOVÁ, Dagmar: *Až přijde ten mág*
- 2014 HALAS, František X.: *Osudy*
- 2013 ONDRAŠÍK, Pavel; RYBENSKÁ, Táňa: *O prasátku Lojzíkovi. Cesta za nosem*
(10,3 × 10,5 cm; 22,2 × 22,3 cm)
- 2013 SETON, Ernest Thompson: *Stoupání na horu*
- 2013 ČECH, Pavel: *Dobrodružství Rychlé Veverky. Poklad 2*
- 2013 ČECH, Pavel: *Dobrodružství pavouka Čendy* (10,2 × 10,7 cm)
- 2013 ČECH, Pavel: *Tajemství ostrova za prkennou ohradou*
- 2013 ČECH, Pavel: *Dobrodružství Rychlé Veverky. Velký závod 1*

- 2012 PALÁN, Aleš; REYNEK, Daniel; REYNEK, Jiří: *Kdo chodí tmami* – rozhovor Aleše Palána s Danielem a Jiřím Reynkovými
- 2012 ČECH, Pavel: *Velké dobrodružství Pepíka Střechy*
- 2012 ČECH, Pavel: *O zahradě*
- 2012 REYNEK, Bohuslav: *Grafiky-soubor dvanácti reprodukcí*
- 2012 REYNEK, Bohuslav: *Pod prahem svítá* (CD + grafický list)
- 2011 BOUCHAL, Hynek; ŘÍMAN, Aleš: *Karel Havlíček Borovský (1821–1856)*
- 2011 *Kalendář Daniel Reynek 2012*
- 2011 POURRAT, Henri: *O píšťalce a jiné příhody*
- 2011 ROTH, Joseph: *Legenda o svatém pijanovi*
- 2011 DUHAMEL, Georges: *Elegie / Élégies 1912–1920*
- 2011 REYNEK, Bohuslav: *Rybí šupiny / Ecailles de poissons*
- 2011 DIESTLER, Radek: *Totálně Našrot*
- 2011 ČECH, Pavel: *O čertovi* (kolibří vydání, 10 x 10 cm)
- 2011 ČECH, Pavel: *O čertovi*
- 2011 ČECH, Pavel: *Dobrodružství pavouka Čendy* (22 × 22,5 cm)
- 2010 JAMMES, Francis: *Klekání. Výbor z veršů*
- 2009 BAUDELAIRE, Charles: *Z Květů zla / des Fleurs du Mal*
- 2009 REYNEK, Bohuslav: *Básnické spisy* (Archa, Petrkov)
- 2009 REYNEK, Bohuslav: *Měsíc a jíní / La lune et givre*
- 2009 ČECH, Pavel: *Tajemství ostrova za prkennou ohradou* (formát A5)
- 2009 ČECH, Pavel: *Tajemství ostrova za prkennou ohradou* (formát A4)
- 2008 FUDŽISAWA, Morihiko; SEKI, Keigo: *Japonské pohádky*
- 2008 RENAUD, Suzanne: *Tušený úsvit / L'aurore invisible*⁵⁴

⁵⁴ Nakladatelství Petrkov. In : *Kosmas.cz - vaše internetové knihkupectví* [online]. 2015 [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.kosmas.cz/nakladatelstvi/6885/petrkov/>

2. Nakladatelství Hejkal

2.1. Vznik nakladatelství Hejkal

Pro vznik nakladatelství Hejkal v roce 1994 měli jeho zakladatelé Markéta a Martin Hejkalovi jasný důvod. Chtěli vydávat knížky.⁵⁵ Z počátku především knihu *Dcery Eviny* od Kaari Utriové, kterou Markéta Hejkalová přeložila a shodou okolností přišla o možnost ji vydat v jiném nakladatelství.⁵⁶ „*Také jsme to již před tím měli v rodině, mezi příbuznými byl typograf, Pavel Hrach, moje maminka byla taky spisovatelka, takže to vlastně bylo prostředí pro nás oba blízké,*“ zmínila Markéta Hejkalová během našeho rozhovoru.⁵⁷

Firma Hejkal je v Havlíčkově Brodě obecně známá především díky obchodu Potraviny Hejkal, jehož majiteli jsou také Hejkalovi. Rodinné nakladatelství Hejkal je s Potravinami Hejkal propojené.

Nakladatelství Hejkal je malé rodinné nakladatelství, které vydává dvě nebo tři knížky do roka. Stálé zaměstnance si nemůže dovolit. Markéta Hejkalová provádí redakční práce – odpovídá za výběr a přípravu textů – a překlady. Její manžel Martin Hejkal má na starosti výtvarnou stránku, dělá sazbu a rozhoduje o výrobě. „*Neznamená to, že by ten druhý do toho nemohl vnést svůj názor, ale v podstatě je zodpovědnost rozdělena takto,*“⁵⁸ podotýká Hejkalová. Propagaci a prodej vydávaných knih domlouvají manželé společně. Nakladatelství externě spolupracuje s několika dalšími lidmi. Stálejšími z nich jsou někteří osvědčení redaktoři vlastních knížek Hejkalové, ilustrátoři, grafici a další lidé věnující se výtvarné podobě knih. „*Grafickou úpravu a typografii dělá často Pavel Hrach nebo Magda Fišerová, ilustrace například na obálku Paasilinniho knihy dělal Jiří Slíva,*“ říká Hejkalová.

Celá práce manželů Hejkalových je pro ně spíše koníčkem, ne něčím, na čem by stála jejich obživa. Hlavním zdrojem financí jsou pro nakladatelství Potraviny Hejkal. Zároveň nakladatelství neprodukuje tituly, které by na sebe samy nevydělaly prodejem, ani nevěří na grantované knihy, které se vydají díky grantu, a pak se s nimi nic neděje. Markéta Hejkalová v našem rozhovoru popsala snažení nakladatelství takto:

⁵⁵ Logo nakladatelství Hejkal viz příloha, Obr. 3.

⁵⁶ HEJKALOVÁ, Markéta. Když jedu někam, kde strávím jednu noc, tak s sebou musím mít knížku. In : TRÁVNÍČEK, Jiří (ed.). *Knihy a jejich lidé: čtenářské životopisy*. 1. vyd. Brno: Host, 2013, s. 98–111. ISBN 978-80-7294-967-0.

⁵⁷ Rozhovor autorky práce s Markétou Hejkalovou (23. 12. 2013).

⁵⁸ Tamtéž i další citace.

„Vydáváme takové knížky, které najdou své čtenáře a budou běžně čtené, jsou čtivé a ne experimentální. Naše nakladatelství není jen pro pár desítek lidí, snažíme se vydávat knihy čtenářsky oblíbené a přijatelné pro širší záběr čtenářů.“ To, co bude nakladatelství vydávat, navrhuje Markéta Hejkalová, konečné rozhodnutí však padne po shodě obou manželů.

Tisk vydávaných knih zajišťují většinou Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s., nebo případně PBtisk, s.r.o., v Příbrami. Hejkalová v rozhovoru vysvětlila: *„Zvažuje se mnoho věcí, cena, dostupnost, jakou dopravu tiskárny nabízejí, spolehlivost, kvalita. Když máte tiskárnu jen jednu, tak ji to nenutí vycházet vám cenově vstříc, je dobré udržet konkurenci mezi tiskárnami.“*

Distribuce knih prý podle Hejkalové v současné době v Česku funguje mnohem lépe než na začátku 90. let minulého století. Nakladatelství Hejkal spolupracuje hned s několika distributory přes tzv. komisní prodej. Distribucí knih se pro nakladatelství Hejkal zabývají velkoobchody Beta Dobrovský, Euromedia, Kosmas, Nakladatelský servis a Pemic Books.⁵⁹ Přímou knihkupcům už nakladatelství skoro neprodává. Čtenáři si mohou knihy objednat také přímo v nakladatelství.

2.2. Zaměření produkce nakladatelství Hejkal

Jelikož je provozování nakladatelství Hejkal pro jeho majitele v první řadě spíše zálibou než výdělečnou činností, vybírají k vydání nejčastěji tituly, ke kterým mají sami nějaký vztah, nebo které by jinak nevyšly. Z počátku vydávali např. dětskou literaturu, ale neměli s ní úspěch. Nemohli si v té době dovolit barevně ilustrované knížky, což je pro děti jedno z hlavních lákadel. Přednost tedy nyní dávají hlavně próze pro dospělé.⁶⁰ Jednou z prvních vydaných knížek byl Henri Pourrat v překladu Jiřího Reynka.⁶¹

V současnosti je nakladatelství čtenáři i knihkupci vnímáno především jako vydavatel finské prózy, což od něho očekávají i nadále. I z toho důvodu by bylo riskantní začít vydávat něco zcela jiného, a proto se bude nakladatelství Hejkal nadále zaměřovat na prózu českou a finskou. *„Ale kdyby nás někdy něco oslovilo, tak bychom to asi vydali,*

⁵⁹ Obchod. In : *Nakladatelství Hejkal* [online]. 2014 [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: <http://www.hejkal.cz/nakladatelstvi/obchod.asp>

⁶⁰ Rozhovor autorky práce s Markétou Hejkalovou (23. 12. 2013).

⁶¹ HEJKALOVÁ, Markéta. Když jedu někam, kde strávím jednu noc, tak s sebou musím mít knížku. In : TRÁVNÍČEK, Jiří (ed.). *Knihy a jejich lidé: čtenářské životopisy*. 1. vyd. Brno: Host, 2013, s. 98–111. ISBN 978-80-7294-967-0.

nebránili bychom se. Vydáváme i to, čemu my rozumíme, o čem něco víme a máme to prověřené. Důležité je, abychom si to uměli přečíst v originále,“ dodává Hejkalová.

Nakladatelství Hejkal pracuje s edičním plánem ve formě pouze jednoho listu, který je k dispozici např. na Podzimním knižním veletrhu či na webových stránkách. Tento list nabízí jak připravované knihy a právě uvedené novinky, tak starší vydané tituly. Markéta Hejkalová se k tomu vyjádřila takto: „*Plány máme na blízké období, ne striktně na rok. Zhruba měsíc před vydáním to zveřejňujeme na webu, tam je i archiv. Tištěné plány děláme v zásadě na každý veletrh – Havlíčkův Brod, Jarní knižní veletrh Ostrava, pražský Svět knihy. Záleží nám především na jednoduchosti toho plánu.*“ Hejkalovi mají plány i dlouhodobější, ale většinou jen ve formě nápadu, který se buď uskuteční, nebo ne. Jako majitelé malého nakladatelství mají také tu výhodu, že se mohou rozhodnout a vydat nějakou knihu okamžitě, aniž by museli dodržovat svůj předem stanovený pevný plán.

2.3. Přehled dosud vydaných titulů nakladatelství

- 2015 PAASILINNA, Arto: *Komu není shůry dáno, dlouho duchem nebude*
- 2014 WALTARI, Mika: *Čtyři západy slunce*
- 2014 STRÁNSKÝ, Jiří: *Balada o pilotovi* (E-kniha)
- 2014 PAASILINNA, Arto: *Živý na vlastním pohřbu*
- 2014 HEJKALOVÁ, Markéta: *Rudé paprsky severního slunce*
- 2013 WALTARI, Mika: *Láska a tma*
- 2013 STRÁNSKÝ, Jiří: *Balada o pilotovi*
- 2012 PAASILINNA, Arto: *Šťastný muž*
- 2012 HEJKALOVÁ, Markéta: *Andělé dne a noci* (E-kniha)
- 2012 HEJKALOVÁ, Markéta: *Andělé dne a noci*
- 2011 STRÁNSKÝ, Jiří: *Tóny* (E-kniha)
- 2011 STRÁNSKÝ, Jiří: *Tóny*
- 2011 STRÁNSKÝ, Jiří: *Stařec a smrt* (E-kniha)
- 2011 PRAŽÁKOVÁ, Hana: *Nadějí tu žijem* (E-kniha)
- 2011 HEJKALOVÁ, Markéta: *Důkazy jejího života* (E-kniha)
- 2010 WALTARI, Mika: *Město smutku a radosti*
- 2010 *Tredoku trochu těžké*
- 2010 *Tredoku skoro snadné*
- 2010 PAASILINNA, Arto: *Prostopášný modlitební mlýnek*

- 2010 LEHTOLAINEN, Leena: *Krev v jezeře*
- 2010 HEJKALOVÁ, Markéta: *Důkazy jejího života*
- 2009 STRÁNSKÝ, Jiří: *Oblouk*
- 2009 PRAŽÁKOVÁ, Hana: *Nadějí tu žijem*
- 2009 PAASILINNA, Arto: *Syn boha hromovládce*
- 2009 LEHTOLAINEN, Leena: *Spirála smrti*
- 2009 LEHTOLAINEN, Leena: *Ostrov s majákem*
- 2008 WALTARI, Mika: *Bosá královna*
- 2008 PAASILINNA, Arto: *Krátká paměť pana rady*
- 2008 HEJKALOVÁ, Markéta: *Kouzelník z Pekingu*
- 2007 WALTARI, Mika: *Tanec na hrobech*
- 2007 TEJKALOVÁ, Jiřina: *Můj řecký rozvod*
- 2007 STRÁNSKÝ, Jiří: *Stařec a smrt*
- 2007 PAASILINNA, Arto: *Vlčí léto laponského mlynáře*
- 2007 LEHTOLAINEN, Leena: *Zasněžená žena*
- 2007 KUBEC, Jaroslav, PODZIMEK, Josef: *Křižovatka tří moří: Vodní koridor Dunaj-Odra-Labe / Meeting of Three Seas: Water Corridor Danube-Oder-Elbe*
(dvojazyčné vydání)
- 2007 KOPECKÝ, Ivan: *Čas hříchů*
- 2007 HEJKALOVÁ, Markéta: *Fin Mika Waltari*
- 2006 STRÁNSKÝ, Jiří: *Zdivočelá země. Aukce*
- 2006 *Dobré dílo, špatná doba* (sborník příspěvků, sestavil Josef Mlejnek)
- 2006 PAASILINNA, Arto: *Les oběšených lišek*
- 2006 PAASILINNA, Arto: *Autobus sebevrahů*
- 2006 DANEŠ, Martin: *České výpečky. Kronika let 1989–2005 v 17 obrazech*
- 2005 PRAŽÁKOVÁ, Hana: *Dobrý den Brno*
- 2005 PAASILINNA, Arto: *Zajícův rok*
- 2005 PAASILINNA, Arto: *Stará dáma vaří jed*
- 2005 PAASILINNA, Arto: *Chlupatý sluha pana faráře*
- 2005 MLEJNEK, Josef: *Nelegendy o malých inkvizitorech*
- 2005 LUKEŠ, Jan, STRÁNSKÝ, Jiří: *Srdcerváč*
- 2004 STRÁNSKÝ, Jiří: *Tichá pošta*
- 2004 HEJKALOVÁ, Markéta: *Vždycky jedna noc*
- 2003 WALTARI, Mika: *Plavovláska*

- 2003 WALTARI, Mika: *Cesta do Istanbulu*
- 2003 VAŠÁKOVÁ, Jiřina: *Kronika obce Herálec*
- 2003 TRÁVNÍČEK, Mojmír: *O Františku Křelinovi*
- 2003 MACEK, L., ROUS, P., ZBOROVSKÁ, Z.: *Historický kalendář Havlíčkova
Brodu do roku 1945*
- 2003 BUSUIOC, Aureliu: *Smlouvání s ďáblem*
- 2002 WALTARI, Mika: *Temný anděl*
- 2002 WALTARI, Mika: *Šťastná hvězda / Dobrodružství poutníka Mikaela
v islámských zemích*
- 2002 WALTARI, Mika: *Krvavá lázeň / Dobrodružství poutníka Mikaela
v křesťanských zemích*
- 2001 STRÁNSKÝ, Jiří: *Přelet*
- 2001 EXNAR, Jan: *EX 2001/Ateliér Jana Exnara v roce 2001*
- 2000 PRAŽÁKOVÁ, Hana: *Dárek pro Moniku*
- 1999 STRÁNSKÝ, Jiří: *Za plotem*
- 1998 STRÁNSKÝ, Jiří: *Štěstí*
- 1997 NÖSTLINGER, Christine: *Skřítek v hlavě*
- 1997 EXNAR, Jan: *Loukov / Vitraj v kostele sv. Markéty*
- 1996 ŠOUREK, Jiří: *Diplomatická kuchařka a společenský rádce*
- 1996 DOČEKAL, Boris: *Život je jen náhoda*
- 1996 DOBRZENSKÝ z Dobrzenic, J. M. L. V.: *Z Dobřenic je cesta dlouhá*
- 1995 KŘELINA, František: *Soud nad Bábelem*
- 1994 UTRIO, Kaari: *Dcery Eviny / Historie evropské ženy*
- 1994 PRAŽÁKOVÁ, Markéta: *Šli myšáci do světa*
- 1994 POURRAT, Henri: *Poklady z Auvergne. Pohádky a povídky z větrných hor*
- 1994 MARCINKEVIČIUS, Justinas: *Za živé i mrtvé*⁶²

⁶² Všechny knihy. In : *Nakladatelství Hejkal* [online]. 2014 [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: <http://www.hejkal.cz/nakladatelstvi/vse.asp>

2.4. Markéta Hejkalová

Markéta Pražáková, budoucí úspěšná spisovatelka, nakladatelka a překladatelka, se narodila 29. února 1960 v Praze. Literární vlohy měla v rodině, jejím dědečkem byl spisovatel František Křelina a její matkou byla spisovatelka a překladatelka Hana Pražáková. Dětství strávila v Brně, ale kvůli vysoké škole se roku 1979 vrátila do Prahy, aby zde studovala finštinu a ruštinu. Po studiích pracovala jako nakladatelská redaktorka.

V roce 1990 se již jako Markéta Hejkalová přestěhovala za svým manželem Martinem Hejkalem do Havlíčkova Brodu, kde spolu nedlouho potom začali rozvíjet tradici pořádání Podzimního knižního veletrhu. Později, roku 1994, spolu založili vlastní nakladatelství Hejkal, které funguje dodnes, s jedinou přestávkou mezi lety 1996 a 1999, kdy Markéta Hejkalová pracovala jako konzulka a kulturní ataše na českém velvyslanectví v Helsinkách. Od roku 2002 je členkou českého PEN klubu, jehož hlavními cíli je propagovat a podporovat literaturu a hájit svobodu slova a vyjadřování. Od roku 2006 je jeho místopředsedkyní. V roce 2009 byla na kongresu v Linci zvolena do mezinárodního výboru PEN klubu (je jedinou evropskou členkou), ve kterém zůstala po dvě funkční období za sebou až do roku 2015. V současné době působí také na Masarykově univerzitě v Brně, kde vede překladatelský seminář finské literatury.

Její první novela s názvem *Mimo mysu* vyšla roku 1988 ve sborníku Mladé Fronty Zelená sedma. Následovala dětská knížka *Šli myšáci do světa* z roku 1994, ještě pod jejím rodným jménem Pražáková. Po roce 2000 vycházely další její knihy již pod jménem Hejkalová. Od studijních let překládá Markéta Hejkalová z finštiny, ale knižní překlady jí začaly vycházet až v 90. letech minulého století.⁶³

2.4.1. Markéta Hejkalová jako spisovatelka

Spisovatelka Markéta Hejkalová se dosud věnovala jak próze, tak literatuře faktu. V oblasti literatury faktu se většinou zabývá Finskem, i když ne výhradně.

- HEJKALOVÁ, Markéta: *Fin Mika Waltari* (2007) – nakladatelství Hejkal, životopis slavného finského spisovatele; anglicky vyšlo v nakladatelství WSOY, Helsinky 2008

⁶³ Rozhovor autorky práce s Markétou Hejkalovou (23. 12. 2013).

- HEJKALOVÁ, Markéta: *U nás v Evropě* (2006) – kniha psána na zakázku České televize podle pořadu U nás v Evropě, pro který Hejkalová původně pouze překládala finský díl
- HEJKALOVÁ, Markéta: *Finsko* – (Libri, 2003), edice Stručná historie států, zahrnuje stručné kulturněhistorické pozadí Finska

Markéta Hejkalová začala naplno psát až po návratu z Finska, kde v letech 1996–1999 působila jako kulturní atašé. První jí vyšla až v roce 2002.⁶⁴ Z jejích vlastních děl, z nichž některá byla přeložena i do ruštiny, němčiny, albánštiny či bulharštiny, můžeme zmínit tato:

- HEJKALOVÁ, Markéta: *Rudé paprsky severního slunce* (Hejkal, 2014),
- HEJKALOVÁ, Markéta: *Andělé dne a noci* (Hejkal, 2012),
- HEJKALOVÁ, Markéta: *Důkazy jejího života* (Hejkal, 2010), bulharsky nakladatelství Ergo, Sofia 2013, albánsky nakladatelství OM, Priština 2013,
- HEJKALOVÁ, Markéta: *Kouzelník z Pekingu* (Hejkal, 2008), německy nakladatelství Braumueller Verlag, Vídeň 2012,
- HEJKALOVÁ, Markéta: *Slepičí lásky* (Hejkal, 2006),
- HEJKALOVÁ, Markéta: *Vždycky jedna noc* (Hejkal, 2004), rusky nakladatelství Sankt Petěrburg 2009,
- HEJKALOVÁ, Markéta: *Ženy a cizinci na konci tisíciletí* (Hejkal, 2002),
- HEJKALOVÁ, Markéta: *Šli myšáci do světa* (Hejkal, 1994), vyšlo pod jménem M. Pražáková, knížka pro děti od 6 let.⁶⁵

Sama Markéta Hejkalová svou tvorbu charakterizuje jako současnou prózu. Nesnaží se zařadit všechny své knihy k podobnému žánru, stylu či příběhu, i když uznává, že ve většině případů se zabývá podobným tématem. Jejími hrdinkami jsou často ženy působící ve vyšších funkcích a děje se odehrávají v cizích zemích nebo exotických prostředích. Pro řadu situací i postav ve svých knihách se Hejkalová nechala inspirovat svými sny, životními zkušenostmi i zážitky, např. z období svých diplomatických služeb (romány *Vždycky jedna noc*, *Důkazy jejího života*). „Základní vypravěčskou polohou autorčinych knížek se stává spojení záměrně dokumentaristického líčení

⁶⁴ HEJKALOVÁ, Markéta. Když jedu někam, kde strávím jednu noc, tak s sebou musím mít knížku. In : TRÁVNÍČEK, Jiří (ed.). *Knihy a jejich lidé: čtenářské životopisy*. 1. vyd. Brno: Host, 2013, s. 98–111. ISBN 978-80-7294-967-0.

⁶⁵ Markéta Hejkalová. In : *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2014 [cit. 2014-11-14]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Mark%C3%A9ta_Hejkalov%C3%A1

s jemným citovým ponorem do duše jednotlivých postav, přičemž Hejkalová osvědčuje své senzitivní vidění lidské psychiky zejména v portrétech ženských hrdinek. Zároveň se ovšem v těchto příbězích – zprvu jakoby zastřené – stále zřetelněji prosazují citlivě načrtnuté humoristické situace.“⁶⁶

Na to, že její knihy vycházejí i v cizojazyčných překladech, je Markéta Hejkalová právem hrdá a jezdí po světě své knihy představovat. Během našeho rozhovoru v prosinci 2013 o svých knihách promluvila takto: „*Ke každé knížce máte jiný vztah, některá je hodně úspěšná, jiná méně. Já mám teď hodně ráda předposlední knížku Důkaz jejího života, ale to je asi tím, že se o ní hodně mluvilo, protože teď vyšla ve dvou překladech, v albánském a bulharském. Já jsem v obou těch zemích byla, takže jsem si připravovala všelijaká ta čtení a hodně o tom přemýšlela. Důležité je ale to, aby čtenáři měli rádi všechny knížky.*“ K vyprávění o nedávném pobytu v Albánii a Kosovu dodává: „*Je to zvláštní pocit, když potom z toho čtou a vy tomu nerozumíte...*“⁶⁷

2.4.2. Markéta Hejkalová jako překladatelka

Studium finštiny bylo pro Markétu Hejkalovou přáním již od velmi mladého věku. Její otec Richard Pražák byl profesorem historie a hungaristiky na současné Masarykově univerzitě v Brně. Právě on probudil tento její zájem, když dostal v roce 1964 stipendium UNESCO⁶⁸ na roční pobyt ve Finsku, aby se naučil druhý ugrofinský jazyk, čili finštinu. Jeho dcera se k tomu vyjadřuje takto: „*My jsme tam s ním nemohli jet, ale pro mě se Finsko stalo bájnou zemí, protože se u nás doma říkalo, co asi tak táta ve Finsku dělá a co bude dělat, až se vrátí.*“⁶⁹

„*[...] a protože mě později jazyky velmi zajímaly, tak jsem chtěla finštinu studovat a zároveň se tam podívat. Finsko pro mě bylo západní svobodný svět. Měla jsem velké štěstí, protože tehdy se finština otvírala jednou za pět let, a tehdy to bylo zrovna po mé maturitě. Otvírala se v kombinaci s ruštinou [...] a já jsem ruštinu zoufale nechtěla, ale jsem vlastně ráda, že jsem ji studovala, protože Finové a Rusové mají společné dějiny, byť se ve 20. století často projevovaly válkami. Téměř 100 let bylo Finsko součástí*

⁶⁶ NOVOTNÝ, Vladimír. Markéta Hejkalová (archivní medailon). In : *Portál české literatury* [online]. 2014 [cit. 2014-11-14]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/res/data/069/009673.pdf>

⁶⁷ Rozhovor autorky práce s Markétou Hejkalovou z 23. 12. 2013.

⁶⁸ HEJKALOVÁ, Markéta. Když jedu někam, kde strávím jednu noc, tak s sebou musím mít knížku. In : TRÁVNÍČEK, Jiří (ed.). *Knihy a jejich lidé: čtenářské životopisy*. 1. vyd. Brno: Host, 2013, s. 98–111. ISBN 978-80-7294-967-0.

⁶⁹ Tamtéž.

*Ruska, tak to bylo zajímavé.*⁷⁰ Dodává, že v dnešní době, kdy lidé již moc rusky neumí, tento jazyk používá v nečekaných situacích, např. když jako členka výboru světového PEN klubu tlumočila prezidentu světového PEN klubu a kirgizskému ministru kultury.

V době, kdy si Hejkalová ještě netroufala psát vlastní příběhy, začala překládat. Překlad je podle jejích slov něco jiného než psaní, byť spolu obě činnosti souvisí ve smyslu práce s textem. „*Jedna věc je umět jazyk, ale druhá věc je umět svůj vlastní jazyk, tu češtinu, aby to znělo hezky a přirozeně. To mi celkem šlo a bavilo mě to, tak jsem v tom pokračovala. Ted' už mě překládání až tak nebaví, ted' bych radši chtěla víc psát, ale je pravda, že jsem toho přeložila hodně.*“⁷¹ Překládání je pro Hejkalovou práce, která se nedá urychlit. Protože překlad románu vyžaduje obrovské množství času. Překladatele vidí jako autora služebníka v tom nejlepším smyslu slova, jako někoho, kdo tlumočí cizí myšlenky, kterým někdy nerozumí nebo jsou mu zcela cizí, ale snaží se je podat čtenáři tak, aby je vnímal stejně, jak jsou míněny v originále. Hejkalová pobaveně vzpomíná na teorie z 30. let 20. století, které tvrdily, „*[...] že by mělo být patrné, že text je z ruštiny nebo němčiny, ale ted' má být kniha co nejpřirozenější. Podle mého názoru je nejlepší překlad takový, kdy si neuvědomujete, že vlastně čtete překlad.*“

Markéta Hejkalová překládá především Miku Waltariho a humoristu Artta Paasilinna. Kromě těchto známých spisovatelů věnovala pozornost i jiným finským autorům, jako jsou Anja Kauranenová (*Byla tady Soňa O.*, Ivo Železný, 1992), Esa Sariola (*Drahý přítel*, Ivo Železný, 1993), Kaari Utrio (*Dcery Eviny*, Hejkal, 1994) či Leena Lehtolainen (*Zasněžená žena*, Hejkal, 2006; *Krev v jezeře*, Hejkal, 2010). Dále má za sebou překlad z ruštiny, dílo *Cesta přes chaos* od Michaila Ančarova (Lidové nakladatelství, 1986).⁷²

⁷⁰ Rozhovor autorky práce s Markétou Hejkalovou (23. 12. 2013).

⁷¹ Tamtéž i další citace.

⁷² Markéta Hejkalová. In : *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2014 [cit. 2014-11-14]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Mark%C3%A9ta_Hejkalov%C3%A1

2.4.2.1. Mika Waltari

Waltarimu se Markéta Hejkalová věnovala natolik, že v roce 2007 mohla vydat jeho biografii, ve které se zabývá jak Waltariho životem, tak i jeho dílem.

Fin Mika Waltari se narodil v Helsinkách 19. září 1908. Finsko tehdy v důsledku napoleonských válek spadalo pod Rusko. Do Waltariho díla se promítnul nejen dramatický vývoj země, ale také události po smrti jeho otce v roce 1914. Matka zůstala se třemi dětmi sama, pouze s partnerem. Stala se úřednicí a všichni se přestěhovali k rodině otcova bratra, který jim velmi pomáhal. Malý Mika si i tak mezi příbuznými připadal velmi osamělý. V jeho tvorbě se tak později objevili osamělí sirotci, nemanželské děti či děti neznámých rodičů apod.

V roce 1918 propukla ve Finsku občanská válka. V témže roce začal Waltari chodit na elitní Finské normální lyceum. Školu neměl rád, ale dobře si uvědomoval, že nesmí zklamat těžce pracující matku. Jako sociálně slabší student pobíral stipendium. Studoval klasickou větev, tedy jazyky (latinu, němčinu, švédštinu, francouzštinu). Právě v tuto dobu začal překládat, ale po strýcově kritice jeho amatérských pokusů toho nechal a k činnosti se vrátil až mnohem později, profesionálně.

Svou první knihu napsal Waltari na zakázku pro Finskou námořnickou misii. Kniha *Na útěku před Bohem* vyšla roku 1925 a je to výchovný příběh mladíka, který utíká před matkou, životem i zbožností, ale nakonec svou cestu k Bohu najde. Roku 1926 začal Mika Waltari pod strýcovým vlivem studovat teologii, ale na fakultě nebyl zrovna oblíbený, protože během studia vydal sbírku hororů *Oči umělcovy* (1926), a básnickou sbírku *Písně pro Satana* (1926). Po roce přešel z teologie na filozofickou fakultu, ale zájem o náboženství přetrvával.

Waltari v první polovině 20. let minulého století působil v několika literárních uskupeních: Svaz mladé síly, kde recenzoval mladé talentované autory, aby se snáze dostali do světa literatury, a Nosiči ohně – platforma mladých finských umělců usilujících o otevření oken do Evropy. Do světa skutečné literatury vstoupil Mika Waltari svým prvním románem *Moje velká iluze* vydaným roku 1928. Román se stal kultovní knihou mladé generace, zprostředkoval okouzlení dálkami, moderní techniku i cynismus. V roce 1929 vydal cestopisný deník *Vlak osamělého muže*, kde popsal svou

cestu z Helsinek do Istanbulu. Cestování bylo Waltariho celoživotní zálibou, roku 1947 vydává knihu *Cesta do Istanbulu*.⁷³

Roku 1931 se Waltari oženil s Marjattou Luukkonenovou, v lednu 1932 se jim narodila dcera Satu. Jejich manželství trvalo až do roku 1978, kdy Marjatta zemřela. Ve 30. letech byl Mika již slavným autorem, vydával pohádky, romány ze současnosti, detektivky, novely, divadelní hry a filmové scénáře, k tomu ještě překládal a pracoval jako redaktor pro několik novin a časopisů a pro rozhlas, protože ze svých honorářů živil rodinu.

30. listopadu 1939 sovětská armáda bombardovala Helsinky, začínala zimní válka. V té době Waltari pracoval v tiskové agentuře Finlandia, kde napsal snad tisíc článků a také několik knih, např. *Ve stínu sovětské špionáže* (1942). O tragické atmosféře doby vypovídají i jeho vlastenecké knihy *Antero se už nevrátí* (1940) a *Láska v době pronásledování* (1943). V roce 1944 uzavírá Finsko se sovětským svazem separátní mír. V této době vydal Mika Waltari své první historické romány *Kaarina Magnusovna* (1942) a *Tanec na hrobech* (1944).⁷⁴

Nebýt válečné zkušenosti, byly by pravděpodobně Waltariho další historické romány zcela jiné. Nejslavnějším historickým románem, který vydal, je *Egyptřan Sinuhet* z roku 1945. Následovaly: *Krvavá lázeň* (1948), *Šťastná hvězda* (1949), nedokončený román *Temný anděl* (1951), *Pád Cařihradu* (1952), již zmiňovaná *Cesta do Istanbulu* (1947), *Tajemný Etrusk* (1955), *Jeho království* (1959), *Nepřátelé lidstva* (1964) a krátká novela *Čtyři západy slunce* (1949). Waltariho historické romány mají většinou společné téma cest, osamění, moci, bodů zlomu (okamžik, kdy se hrdinovi najednou jasně zjeví hořká pravda, je ve Waltariho dílech častý), bojů a násilí, odmítnutí ideologií, hodné a zlé ženy (často proradné a nevěrné ženy jsou maximálně pošetilé a nepřiliš inteligentní bytosti, někdy se projevují jako opravdu zavrženíhodné morální zrůdy), čarodějnictví či optimismu.⁷⁵

Mika Waltari měl se svým psaním osobní potíže. Trpěl rodinným alkoholismem a opíjel se vždy po dopsání knihy. Po tvůrčím vypětí mívával depresi, že už nikdy nic nenapiše,

⁷³ Markéta Hejkalová. In : *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2014 [cit. 2014-11-14]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Mark%C3%A9ta_Hejkalov%C3%A1

⁷⁴ HEJKALOVÁ, Markéta. *Fin Mika Waltari: doba, život a knihy světového spisovatele*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Hejkal, 2007, 199 s. ISBN 978-80-86026-40-4.

⁷⁵ Tamtéž.

a kvůli tomu vždy odpočíval několik dní v psychiatrické léčebně. Trpěl maniodepresivní psychózou, kdy v manických obdobích hodně psal a velmi se zajímal o světové dění a chtěl ho ovlivňovat. Veškerá píle se mu však velmi vyplatila, protože od 50. let mohl psát mnohem méně. Po vydání jeho historických románů mu chodily vysoké honoráře ze zahraničí. Waltariho díla byla ale překládána do světových jazyků již od jeho prvotiny *Moje velká iluze*. Čeští čtenáři se s Waltarim mohli seznámit díky vydání *Egyptřana Sinuheta* v překladu Marty Hellmuthové z roku 1965.

Prózu a publicistiku Waltari nepsal od 60. let. Roku 1957 se stal členem Finské akademie, scházel se s mladými spisovateli a radil jim. Zemřel rok po své ženě, v létě 1979 v Helsinkách.⁷⁶

Miku Waltariho si Hejkalová pro své překlady vybrala, když pro své čerstvě založené nakladatelství hledala roku 1994 kvalitního autora, který by byl v zájmu nakladatelství dobře prodejný a pro české čtenáře známý. Později, když se během pobytu ve Finsku dokonale naučila jazyk, se pustila i do překladu několika jeho historických románů a dalších děl. „*Je mi blízký Waltariho odpor k ideologiím, jeho víra, že nejsme na světě jenom tak, všichni tady máme nějaké poslání, byť si je třeba ani sami neuvědomujeme.*“⁷⁷

K Waltariho dílům přeloženým Markétou Hejkalovou patří:

- WALTARI, Mika: *Čtyři západy slunce* (Hejkal, 2014) – spolupráce na překladu s Martou Hellmuthovou,
- WALTARI, Mika: *Láska a tma* (Hejkal, 2013),
- WALTARI, Mika: *Město smutku a radosti* (Hejkal, 2010),
- WALTARI, Mika: *Tanec na hrobech* (Hejkal, 2007),
- WALTARI, Mika: *Cesta do Istanbulu* (Hejkal, 2003),
- WALTARI, Mika: *Plavovláska* (Hejkal, 2003, 1995),
- WALTARI, Mika: *Šťastná hvězda* (Hejkal, 2002),
- WALTARI, Mika: *Krvavá lázeň* (Hejkal, 2002),
- WALTARI, Mika: *Temný anděl* (Hejkal, 2000).⁷⁸

⁷⁶ HEJKALOVÁ, Markéta. *Fin Mika Waltari: doba, život a knihy světového spisovatele*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Hejkal, 2007, 199 s. ISBN 978-80-86026-40-4.

⁷⁷ MATĚJKA, Ivan. Markéta Hejkalová: Psát knížky jsem chtěla vždycky. *Literární noviny*. 2010, XXI (42): s. 4–5. ISSN 1210-0021

⁷⁸ Markéta Hejkalová. In : *KOSMAS.cz - vaše internetové knihkupectví* [online]. 2014 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: <https://www.kosmas.cz/prekladatel/7697/marketa-hejkalova/>

2.4.2.2. Arto Paasilinna

Současný finský humorista Arto Paasilinna, narozený 20. dubna 1942 v Laponsku, je dalším autorem překládaným Markétou Hejkalovou. Pochází z rodiny, jejíž členové se podílí na kultuře finského národa, jsou mezi nimi spisovatelé, publicisté i politici. Arto Paasilinna působil zpočátku jako novinář a v 70. letech minulého století, kdy začaly vycházet jeho úspěšné knihy, se stal spisovatelem z povolání.

Paasilinna je mimořádně oblíbený nejen ve Finsku, ale i v mnoha dalších západoevropských zemích, zejména v Itálii a ve Francii. Pro českého čtenáře ho v podstatě objevila právě překladatelka Hejkalová. Je autorem typicky „mužské literatury“, píše o mužích, pro muže, čímž se vyděluje z hlavního proudu současné finské literatury s převažujícím feministickým laděním. Jeho míra oblíbenosti v těchto končinách by se dala přirovnat k oblíbenosti Michala Viewegha u nás. Kritici Paasilinnu hodnotí kladně i velmi kriticky a často používají spojení „kvalitní oddechová literatura“. *„Kvalitní oddechová literatura je termín, který Paasilinnovu tvorbu plně vystihuje: jeho knihy se dobře čtou, čtenáře zajímá, jak to dopadne, snadno se vžije do pocitů hrdinů knih a touží prožívat stejná dobrodružství jako oni. Přitom problémy, které se v knihách vyskytují a řeší, nejsou nijak plytké, jsou to problémy skutečného života, ale autor o nich píše s humorem, nadsázkou a fantazií.“*⁷⁹

Arto Paasilinna napsal mnoho děl, uvedeme zde pouze ta, která vydalo nakladatelství Hejkal v překladu Markéty Hejkalové:

- PAASALINNA, Arto: *Stará dáma vaří jed* (Hejkal, 2005),
- PAASALINNA, Arto: *Prostopášný modlitební mlýnek* (Hejkal, 2010),
- PAASALINNA, Arto: *Živý na vlastním pohřbu* (Hejkal, 2014),
- PAASALINNA, Arto: *Komu není shůry dáno, dlouho duchem nebude* (Hejkal, 2015).⁸⁰

⁷⁹ Arto Paasilinna. In : *Nakladatelství Hejkal* [online]. 2014 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: <http://www.hejkal.cz/nakladatelstvi/autor.asp?25>

⁸⁰ Markéta Hejkalová. In : *KOSMAS.cz - vaše internetové knihkupectví* [online]. 2014 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: <https://www.kosmas.cz/prekladatel/7697/marketa-hejkalova/>

3. Podzimní knižní veletrh

Výše zmiňovaná Markéta Hejkalová měla okolo sebe hned několik impulzů, aby ke své již tak bohaté činnosti přidala ještě pořádání knižního veletrhu. Na počátku 90. let 20. století o sobě lidé bez internetu a mobilních telefonů tolik nevěděli a knížky se dostávaly ke čtenářům jen velmi pomalu.⁸¹ Druhou věcí, která ji ovlivnila, bylo nadšení z frankfurtského veletrhu. A třetím faktorem byla její touha po nějaké činnosti v novém městě, Havlíčkově Brodě, kam se přestěhovala za manželem.⁸² V dubnu 1991 tedy začala plánovat a připravovat Podzimní knižní veletrh. Zpočátku pod názvem Podzimní knižní trh, později z důvodu konkurenceschopnosti vůči jiným „veletrhům“ změnila Hejkalová název na Podzimní knižní veletrh. Ještě téhož roku v listopadu se uskutečnil první ročník veletrhu. Sama o něm hovoří takto: „*Byl to takový pokus v Kulturním domě Ostrov udělat setkání nakladatelů a knihkupců. Tehdy jsem si vůbec nepředstavovala, že by to bylo pro veřejnost, já jsem si myslela, že to bude jenom čistě jako B to B [business to business], že přijedou odborní kupci a nakladatelé.*“⁸³

Prvního ročníku Podzimního knižního veletrhu, který byl pouze jednodenní, se veřejnost oficiálně neúčastnila, přišly pouze havlíčkobrodské školy. Počátkem 90. let většina českých nakladatelů teprve začínala a spousta z nich stačila vydat jen pár knížek, zúčastnit se veletrhu a potom zanikla. Ti, kteří se udrželi, se chtěli zúčastnit i dalšího knižního veletrhu. Tehdy neexistovala distribuce knih tak, jak ji známe dnes. I proto bylo pro obchodníky výhodné se na veletrh vracet a navazovat mezi sebou kontakty či si vyměňovat zkušenosti. „*Ted' je zdánlivě informací spousta a všichni jsou propojení. Když víte, kterou knihu sháníte, tak si ji dáte do Googlu a máte ji. Ale vy třeba nemusíte vědět, kterou knihu sháníte, ani co vychází. Je toho tolik, že nemáte dokonalý přehled. K tomu jsou veletrhy. To se týká i knihkupců a knihovníků, kteří chtějí mít přehled i o menších nakladatelstvích, která se tak snadno nedostávají do distribuce,*“⁸⁴ říká na toto téma Hejkalová.

Druhý ročník Podzimního knižního veletrhu v roce 1992 byl již dvoudenní a otevřený i pro veřejnost, která si přišla koupit knihy. Tehdy ještě nebyl žádný doprovodný

⁸¹ Rozhovor autorky práce s Markétou Hejkalovou (23. 12. 2013).

⁸² HEJKALOVÁ, Markéta. Když jedu někam, kde strávím jednu noc, tak s sebou musím mít knížku. In : TRÁVNÍČEK, Jiří (ed.). *Knihy a jejich lidé: čtenářské životopisy*. 1. vyd. Brno: Host, 2013, s. 98–111. ISBN 978-80-7294-967-0.

⁸³ Rozhovor autorky práce s Markétou Hejkalovou (23. 12. 2013).

⁸⁴ Tamtéž.

program a autogramiády, návštěvníci chtěli jen knížky, a to co možná nejlevněji (na veletrhu se dodnes knihy prodávají s určitou veletržní slevou). Hejkalová si však zpětně stěžuje, že „[...] celá devadesátá léta na to lidi koukali skrz prsty. Říkali tomu burza, výstava.“⁸⁵ Postupně se však veletrh u veřejnosti ujal a dělá své ředitelce čím dál větší radost.

Od roku 2000, kdy byly do veletrhu začleněny i autogramiády a autorská čtení, pozoruje Markéta Hejkalová změnu v tom, že doprovodný program hraje u návštěvníků čím dál tím větší roli. V současné době je tak široký, že se koná rovnou ve čtyřech dalších prostorách a ani ty už pomalu nestačí. Lidé chodí nejen nakupovat knížky, ale často je přilákají besedy s autory, autorská čtení a autogramiády. Návštěvníci veletrhu jsou již více poučení a více si vybírají.

Od třetího ročníku se veletrh stabilně koná v pátek a v sobotu a trvá sedmnáct hodin. V pátek probíhá od 10:00 do 19:00 a v sobotu se začíná v 9:00 a končí v 17:00. Určen je především pro nakladatele, kteří jako vystavovatelé nabízejí své knihy. Účastní se také pár distributorů, ale vystavovat může v podstatě každý, kdo chce prodávat knížky. Mezi návštěvníky jsou odborníci jako knihkupci a knihovníci, pak samozřejmě novináři a nakonec široká veřejnost. Hejkalová si chválí, že v posledních letech bývá na veletrhu přítomno mezi 160–180 nakladateli a během dvou dnů přijde kolem 14–15 000 návštěvníků, a zdůrazňuje fakt, že Havlíčkův Brod je dnes mezi nakladateli určitý pojem.

3.1. Organizace veletrhu

V podstatě celý veletrh je organizován Markétou Hejkalovou. S účetnictvím akce a s jednáním s vystavovateli jí pomáhá Stanislava Dvořáková. Při práci na doprovodných programech Hejkalová spolupracuje s Krajskou knihovnou Vysočiny a s PEN klubem. Přímo na pořádání a stavění stánků má Hejkalová samozřejmě pomocníky. Sama kontroluje, aby před otevřením dveří návštěvníkům fungoval celý veletrh tak, jak má. K tomu patří důležité drobnosti jako funkční záchody, teplota v Kulturním domě Ostrov, fungování a hlasitost rozhlasu uvnitř budovy, připravenost personálu či zařízení vhodného parkování pro vystavovatele apod.

⁸⁵ HEJKALOVÁ, Markéta. Když jedu někam, kde strávím jednu noc, tak s sebou musím mít knížku. In : TRÁVNÍČEK, Jiří (ed.). *Knihy a jejich lidé: čtenářské životopisy*. 1. vyd. Brno: Host, 2013, s. 98–111. ISBN 978-80-7294-967-0.

Získávání vystavovatelů a program zajišťuje osobně ředitelka veletrhu. Z počátku musela vystavovatele přemlouvat, aby vůbec dorazili, ale sama říká, že „[...] *ted' už se mi hlásí sami i přes webové stránky, kde mají všelijaké výhody. Často je ted' potkám na pražském veletrhu a tam se mi hlásí: „Jako loni“. Ted' už v podstatě nemusím přemlouvat ani autory, i když ne všichni můžou.*“⁸⁶

Doprovodný program v současné době žije vlastním životem. Největší část z něj sestavují právě nakladatelé, kteří sami často chtějí někoho představit nebo uspořádat besedu, autogramiádu apod. Své nápady s Markétou Hejkalovou konzultují a dohodnou se na nejlepším způsobu provedení a uspořádání akce. Za všechny zmíníme pouze některé příklady: nakladatelství Frontman již představilo mimo jiné Zdeňka Svěráka nebo Václava Klause, Mladá fronta například Ivu Pekárkovou. Veletrhu se pravidelně účastní nakladatelství Michala Viewegha, který přijíždí spolu s ním. Přesvědčit osobnosti literárního světa, aby dorazily na Podzimní knižní veletrh, prý již není těžké, protože tato událost je v současné době dobře známá a hodně se o ní píše. „*A hlavně si už čím dál více uvědomují, že je to celkem prestižní věc a že je dobře, když se jejich jméno objeví v programu. I když tolik lidí nepřijde, tak je to v programu, který se všude možné tiskne, a také zde mohou potkat jiné autory,*“ dodává Hejkalová.⁸⁷

V posledních letech se Hejkalová snaží na veletrh zvát zahraniční autory. Podle Hejkalové je většinou těžké předvídat, zda by zvolený člověk zaujal i české návštěvníky veletrhu. Sama zve osobnosti, o kterých je přesvědčená, že českého návštěvníka bavit budou. Bylo tomu tak například v roce 2012, kdy na veletrh v rámci festivalu Free the Word (festival, který pořádá mezinárodní PEN klub v různých zemích světa a cílem je upozornit na svobodu slova) pozvala čínského básníka Yanga Liana. Jak sama Hejkalová říká: „*Ideální je, když je známý a ještě má zajímavé vystupování. Také je zajímavé, když je ze země, o které toho moc nevíme [...].*“

⁸⁶ Rozhovor autorky práce s Markétou Hejkalovou (23. 12. 2013).

⁸⁷ Tamtéž i další citace.

3.2. Ocenění udělovaná na Podzimním knižním veletrhu

V rámci konání Podzimního knižního veletrhu se rozdělují četné ceny, a to především nakladatelům. Ocenění se na veletrhu vyhlašují od jeho druhého ročníku, a to na návrh Roberta Němce z nakladatelství Pragma. Nejdříve se ceny udělovaly překladatelům, později cenu dostal i knihkupec Petr Pastrňák z Vídně za šíření české literatury v době nesvobody a pak se začaly udělovat také ceny za nejlepší vystavenou kolekci. Po roce 2000 se druhy ocenění ustálily tak, že se uděluje:

- **Cena za nejkrásnější knihu veletrhu spjatou s Vysočinou**
(uděluje Kraj Vysočina),
- **Cena za nejkrásnější knihu veletrhu** (uděluje město Havlíčkův Brod),
- **Cena za nejkrásnější dětskou knihu** (udělují Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.).

Organizací udílení cen se zabývá Krajská knihovna Vysočiny ve spolupráci s ředitelkou veletrhu Markétou Hejkalovou. Hodnotící porota je složena z knihovníků a knihovnic kraje Vysočina, kteří z přihlášených adeptů vítěze vyberou. Cena většinou zahrnuje finanční odměnu a samozřejmě znamená i jeho kladnou propagaci.

Na Podzimním knižním veletrhu je dále vyhlašována cena **Littera Astronomica**. Tu obdrží autor literatury, která výrazně přispívá k popularizaci astronomie. Pravidelně ji uděluje Česká astronomická společnost, se kterou Podzimní knižní veletrh spolupracuje.

3.3. Podzimní knižní veletrh 2014

24. ročník Podzimního knižního veletrhu s tématem **Knihy a hvězdy** se konal 17. a 18. října 2014 v Kulturním domě Ostrov v Havlíčkově Brodě. Představilo se na něm 165 českých vystavovatelů, mezi kterými nechyběla ani velká a známá nakladatelství, ani ta menší. Díky jejich hojné účasti se Podzimní knižní veletrh každoročně stává nejširší přehlídkou současné knižní produkce u nás. Na doprovodném programu se v tomto ročníku podílelo více než 100 hvězdných i méně známých spisovatelů a v průběhu celého veletrhu se zde vystřídalo více než 15 000 návštěvníků (knihkupců, knihovníků i čtenářů).

Knižní veletrh nabízí spoustu žánrů určených pro všechny věkové kategorie čtenářů. Návštěvníci zde naleznou dětské knížky, omalovánky, komiksy a učebnice, ale také kuchařky, slovníky a cestopisy, populární beletrii či klasickou poezii a prózu.

Doprovodný program je, stejně jako vystavované knihy, určen pro všechny generace návštěvníků. Ti se tentokrát mohli setkat s Michalem Vieweghem, který je na veletrhu již stálým hostem. Stejně tak je tomu i u Zdeňka Svěráka nebo Ludvíka Vaculíka, kteří nechyběli ani na tomto ročníku. Dále se ze známých autorů návštěvníci mohli setkat s Jiřím Stránským, Ivanem Klímou, Irenou Douskovou, Radkou Denemarkovou, Milenou Lenderovou, Edou Kriseovou, Jiřím Hájíčkem, Jiřím Dědečkem, Jiřím Žáčkem či Radimem Uzlem a dalšími. Dětskou literaturu zastupovali například Petra Soukupová, Terezie Radoměřská nebo Petra Braunová.

Za překladovou literaturu se na 24. ročníku veletrhu opět objevil oblíbený Martin Hilský se svým povídáním o Williamu Shakespearovi, což byla jedna z nejnavštěvovanějších událostí veletrhu. Francouzský filozof Alain Besancon byl na veletrhu představen v podání Josefa Mlejníka. Dále se objevila například Kalevala Eliase Lönnrota v moderní kritické perspektivě Jana Čermáka. Návštěvníci si mohli vybrat ještě z několika dalších překladů.⁸⁸

Na havlíčkobrodský Podzimní knižní veletrh se neváhají vydat ani zahraniční autoři. Ze Slovenska přijeli bestsellerový Gustáv Murín (*Slovenská mafie v Praze*) a Štefan Šimko (*Pasenie mamutov*), z Rakouska autor českého původu Stanislav Struhar (*Cizinky*). O české literatuře v Rakousku promluvila význačná bohemistka Christa Rothmeier.

Podzimní knižní veletrh je každoročně místem, kde se představují novinky. Na 24. ročník přijel například Jiří Hájíček se svým výběrem povídek *Vzpomínky na jednu vesnickou tancovačku*, dále to byla Lucie Tučková, která uvedla knihu o životě manželky Bohuslava Reynka mezi Francií a Čechami *Suzanne Renaud, Petrkov 13*. Svůj nový román s názvem *Rudé paprsky severního slunce* představila ředitelka veletrhu Markéta Hejkalová. Také beseda nad novou knihou o dceři Karla Havlíčka Borovského *Dcera národa? Tři životy Zdeňky Havlíčkové* Mileny Lenderové na sebe strhla značnou pozornost.

V průběhu 24. Podzimního knižního veletrhu měli návštěvníci opět možnost navštívit společný stánek České astronomické společnosti a Nakladatelství a vydavatelství Aldebaran nebo venkovní astronomicko-fyzikální stan Pobočky Vysočina České

⁸⁸ Tisková zpráva k 24. Podzimnímu knižnímu veletrhu. In: *Nakladatelství Hejkal* [online]. 2015 [cit. 2015-10-27]. Dostupné z: http://www.hejkal.cz/trh/itisk_p.asp#201410a

astronomické společnosti a Jihlavské astronomické společnosti, který nabízel možnost pozorovat Slunce. Zájemci se mohli zúčastnit předávání ceny Littera Astronomica, kterou tentokrát získal František Martínek, či přednášky astronoma Jiřího Grygara na téma Knihy a hvězdy.⁸⁹

Vybrané události z doprovodného programu nebo úvodní tiskovou besedu je možné sledovat živě na internetovém portálu www.vysilamezive.cz. Během 24. ročníku veletrhu byla zprostředkována například přednáška Hilského na téma Shakespearovy komedie nebo beseda s astronomem Grygarem.

Prostory pro doprovodný program nabízí samotný Kulturní dům Ostrov, kde jsou k dispozici dva velmi frekventované salonky v prvním patře. Dalším událostem poskytuje přístřeší hned několik dalších míst v Havlíčkově Brodě – například sál Staré radnice či prostor PEN nacházející se v prvním patře Literární kavárny Petrkov.

V rámci 24. ročníku veletrhu byla, jako každoročně, několika výjimečným knihám udělena různá ocenění. Kandidáty vybírala porota složená z odborných pracovníků kulturních organizací Kraje Vysočina, předsedou poroty byl básník a překladatel Josef Mlejnek. Výsledky byly vyhlášeny na slavnostním večeru 17. října 2014 v sále Staré radnice v Havlíčkově Brodě. Cena Kraje Vysočina za nejkrásnější knihu spjatou s Vysočinou byla udělena knize *Baroko na Havlíčkobrodsku* od Aleše Veselého. Lucie Tučková si odnesla cenu města Havlíčkova Brodu za nejkrásnější knihu veletrhu díky své práci *Suzanne Renaud, Petrkov 13* o manželce básníka Bohuslava Reynka. Cena Tiskáren Havlíčkův Brod, a.s., za nejkrásnější dětskou knihu připadla Daniele Krolupperové a její knize *Mizící hmyzíci*. Pro cenu čtenářů Krajské knihovny Vysočiny a posluchačů Českého rozhlasu Region si došel Zdeněk Geist za svou knihu *Nezlomený vězeň totalit*.⁹⁰

Program veletrhu doplnil 17. října večerní koncert Rock for Book v brodském klubu Oko. Partnerem události byly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s. Představily se zde hudební skupiny buď přímo z Havlíčkova Brodu, nebo z blízkého okolí. Celý večer zahájila taneční skupina moderních gymnastek ze školního sportovního klubu při Základní škole Štáflova Havlíčkův Brod. Po nich nastoupila předkapela Nice Navels ze Světlé nad

⁸⁹ PODAŘIL, Miloš. Podzimní knižní veletrh 2014. In : *Jihlavská astronomická společnost* [online]. 2014 [cit. 2015-10-27]. Dostupné z: <http://www.jiast.cz/fotogalerie/podzimni-knizni-veletrh-2014>

⁹⁰ Tisková zpráva k 24. Podzimnímu knižnímu veletrhu. In : *Nakladatelství Hejkal* [online]. 2015 [cit. 2015-10-27]. Dostupné z: http://www.hejkal.cz/trh/itisk_p.asp#201410b

Sázavou a naladila diváky pro kultovní brodskou kapelu Našrot, jejíž frontman Petr Hrabalík je mimo jiné také literárně činný. Dlouholetý příběh této kapely popisuje kniha *Totálně Našrot* vydaná nakladatelstvím Petrkov v roce 2011. Večer uzavírala kapela Liquid Face ze Žďáru nad Sázavou.⁹¹

Zájemci o návštěvu Podzimního knižního veletrhu si mohli zakoupit dvoudenní slosovatelnou vstupenkou knížečku za 50 Kč. Obsahovala kupony na slevy u několika nakladatelů, slevu na vstupenky na koncert Rock for Book, bezplatnou vstupenku do Galerie výtvarného umění a Muzea Vysočiny a slosovatelný kupon, s nímž návštěvníci veletrhu mohli vyhrát zajímavé ceny. Nechali-li si poslední stránku z knížečky, může jim za rok sloužit jako vstupenka, ke které doplatí pouze symbolických 10 Kč.⁹²

3.4. Ostravský knižní veletrh

Ačkoliv má ředitelka havlíckobrodského Podzimního knižního veletrhu Markéta Hejkalová po celý rok plno práce s jeho přípravami, souhlasila se spoluprací na dalším, podobném, projektu. Roku 2011 ji oslovil ředitel Ostravských výstav, který provozuje výstaviště Černá louka, a požádal ji, aby také u nich pořádala knižní veletrh. Hejkalová osobně zařizovala pouze první dva ročníky, které probíhaly vždy v červnu, ale ani jeden z nich se v Ostravě příliš neosvědčil. Hejkalová to vysvětluje takto: „*Ten termín byl zejména při druhém ročníku, 2012, takový nevhodný, na veletrh byl tropický víkend, Ostraváci odjeli z centra a skoro nikdo tam nebyl.*“⁹³ Ostrava je podle ní také větší město s širší kulturní nabídkou a lidé tam navíc nejsou na knižní veletrhy zvyklí. Oproti tomu je Havlíčkův Brod jiný: „*Tady, když něco je, tak se na to jde.*“⁹⁴ Po této zkušenosti se Hejkalová začala pomalu od události distancovat a o pořádání dalších ročníků neměla zájem. Ostravská strana však neztrácela nadšení a po čase přišla za Hejkalovou znovu s novým návrhem, který se již jevil jako reálnější šance na úspěch u ostravských návštěvníků.

Ostravský knižní veletrh byl v roce 2013 přesunut na březen a konal se ve spojení s dalšími dvěma již zaběhnutými veletrhy, Svatba a Dovolená. Markéta Hejkalová

⁹¹ PILAŘ, Milan. Rock pro knihu I. v Brodě. In : *Vysocina-news.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-10-27].

Dostupné z: <http://www.vysocina-news.cz/clanek/rock-pro-knihu-i-v-brode/>

⁹² SAADOUNI, Štěpánka. Motto Podzimního knižního veletrhu zní Knihy a hvězdy. In: *Havlíckobrodský deník* [online]. 2014 [cit. 2015-10-27]. Dostupné z: http://havlickobrodsky.denik.cz/zpravy_region/motto-podzimniho-knizniho-veletrhu-zni-knihy-a-hvezdy-20140913.html

⁹³ Rozhovor autorky práce s Markétou Hejkalovou (23. 12. 2013).

⁹⁴ Tamtéž i další citace.

nyní s ostravskou stranou pouze spolupracuje. Její největší prioritou je i nadále Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově Brodě. Ostravskému knižnímu veletrhu se ale snaží vstřípít stejný princip. Jde jí o to, aby tam měli svůj prostor i menší nakladatelé nebo autoři, kteří své knihy prodávají vlastním nákladem. „*Nebazíruji na tom, aby tam byly záštity a oficiální zahájení, ale proti Brodu je to jiné také proto, že Černá louka je na rozdíl od Kulturního domu Ostrov profesionální výstaviště,*“ dodává Hejkalová.

4. Dotazníkový průzkum mezi návštěvníky veletrhu (2014)

Dotazníkový průzkum mezi návštěvníky Podzimního knižního veletrhu v roce 2014 jsme se rozhodli uskutečnit proto, abychom zjistili jejich názor na celý veletrh a důvod, proč se ho účastní. Zajímalo nás, zda veletržní výstava nakladatelů ovlivňuje návštěvníky ve výběru knih ke čtení a zda na veletrh zavítají pouze tzv. knihomolové, jak si mnoho lidí představuje, či zda se přijdou podívat i nečtenáři.

Vytvořili jsme dotazník se 14 otázkami, u kterých měli respondenti odpovědi kroužkovat a dopsat vlastní odpověď. Dotazník jsme zpřístupnili v elektronické podobě přes portál Survio.cz⁹⁵ na dobu přibližně 2 měsíců v době konání veletrhu. Dále jsme ho měli v podobě tištěné⁹⁶, kterou autorka práce osobně šířila mezi návštěvníky veletrhu v obou dnech jeho konání v roce 2014. V úvodu každé z verzí dotazníkového šetření autorka přímo oslovila respondenty, představila se a vysvětlila záměry práce. Celkem jsme shromáždili 216 plně vyplněných dotazníků. Z online šetření jich vyšlo 116 a z osobního kontaktu s návštěvníky veletrhu bylo získáno rovných 100 zcela vyplněných dotazníků.

4.1. Průběh a výsledky průzkumu

Internetové dotazníkové šetření přes online portál Survio.cz probíhalo od září do října 2014. Odkaz na dotazník byl šířen přes sociální sítě, kde jsou sdíleny aktuální události a zprávy z veletrhu. Online respondenti byli zároveň požádáni o rozšiřování dotazníku mezi své známé a další lidi, o kterých vědí, že veletrh navštěvují.

Tištěná podoba dotazníků byla po dohodě s ředitelkou Podzimního knižního veletrhu Markétou Hejkalovou šířena autorkou práce přímo mezi návštěvníky veletrhu ve dnech 17.–18. října 2014. Tento způsob byl poněkud obtížnější, i když velmi efektivní –

⁹⁵ Dostupné z <http://www.survio.com/survey/d/D7F6K9G4U7S0S9S9W>.

⁹⁶ Celé znění dotazníku viz příloha, s. 2.

osobní kontakt s autorkou přiměl návštěvníky vyplnění dotazníku dokončit. Prostory Kulturního domu Ostrov v Havlíčkově Brodě jsou pokaždé přeplněné, ale získání ochotných respondentů je náročné.

Na základě odpovědí 216 respondentů, kteří vyplnili celý dotazník, jsme dospěli k následujícím závěrům. Ilustrovat je budeme plným zněním dané otázky a příslušným grafem v přílohách práce. Jelikož v několika případech mohli respondenti vybírat více možností najednou, procentuální součet u jednotlivých otázek nemusí být vždy 100%⁹⁷.

Výsledky u první otázky *Kolik je Vám let?* vypovídají o věkových kategoriích respondentů. Z grafu se dozvíme, že nejvíce dotazovaných bylo ve věku do 25 let (39%) a druhou nejvíce zastoupenou věkovou skupinou byli lidé starší 51 let (24%) s jen velmi malým rozdílem od respondentů ve věku 36 až 50 let (21%). Nicméně ani návštěvnost poslední kategorie respondentů ve věku od 26 do 35 let není nijak zanedbatelná (16%). (viz příloha, Graf 1)

Druhá otázka *Odkud jste?* se respondentů ptala na místo, ze kterého se na veletrh do Havlíčkova Brodu vypravili. Většina z nich pochází přímo z Vysočiny (74%). Druhým nejzastoupenějším krajem mezi návštěvníky veletrhu se ukázala Praha (6%) a těsně za ní následují Jihomoravský a Pardubický kraj (oba 4%). Dále se ve větším počtu na veletrhu objevili návštěvníci z kraje Středočeského (4%) a Královéhradeckého (2%). (viz příloha, Graf 2)

Zeptáme-li se respondentů *Jak jste se o veletrhu dozvěděli?*, dozvíme se, že téměř polovinu z nich ovlivnila rodina či známí (44%). Z internetu a médií se nechalo informovat 28% dotazovaných a stejné procento lidí zapsalo svou odpověď k možnosti „Jinak“ (28%). Zde se objevily tyto odpovědi: „ve škole (od učitele češtiny, škola pro knihovníky a knihkupce), v zaměstnání (jsem učitelem češtiny, jsem knihovník či knihkupec, pracuji v Tiskárnách Havlíčkův Brod, a.s.), zájmové kroužky a plakáty“⁹⁸. Jeden z dotazovaných dokonce zmínil náš online dotazník, což znamená, že i my jsme možná přispěli ke zvýšení návštěvnosti Podzimního knižního veletrhu. (viz příloha, Graf 3)

⁹⁷ Otázky číslo 6 a 7 v dotazníku měly možnost volit více odpovědí zároveň.

⁹⁸ Archiv autorky, citace odpovědí z online a tištěné verze dotazníku.

Čtvrtá otázka v dotazníku se ptala *Jak dlouho již veletrh navštěvujete?* Polovina respondentů prozradila, že se veletrhu účastní již více než 5 let (54%). Méně než 5 let se do Havlíčkova Brodu v době veletrhu vydává 31% dotazovaných a pouhých 15% účastníků ankety bylo v roce 2014 na veletrhu poprvé. (viz příloha, Graf 4)

Z otázky *Navštěvujete veletrh pravidelně každý rok?* vyplynulo, že více než polovina respondentů (61%) se na Podzimní knižní veletrh vrací každý rok znovu. Nepravidelně ho pak navštěvuje pouze 39% dotazovaných. (viz příloha, Graf 5)

Šestá otázka v dotazníkovém šetření *Proč veletrh navštěvujete?* se zabývala důvodem respondentů pro jejich návštěvu veletrhu. Pro většinu z nich (86%) je důvodem zájem o literární novinky. Především o doprovodný program se zajímá 43% respondentů a náš dotazník vyplňovali také respondenti, kteří na veletrh zavítají zejména z pracovních důvodů (31%). Zanedbatelné 1% dotazovaných vybralo možnost Jiné důvody. (viz příloha, Graf 6)

V polovině dotazníku jsme umístili otázku *Jakou literaturu na veletrhu vyhledáváte?* Nejvíce lidé volili klasickou beletrii (37%), historii, životopisy a cestopisy (30%) a 33% respondentů na žánru nezáleží, nepřicházejí pro specifický typ knih. Čtvrtým nejvíce voleným žánrem byla fantasy/sci-fi (24%) a poté následovala literatura dobrodružná/detektivní (18%), zahrádkářství/kuchařky/hobby (12%), dětská literatura (11%), literatura faktu/naučná literatura (9%) a několik respondentů připsalo další druhy knih, které na veletrhu vyhledávají: „červená knihovna, psychologická próza, filozofie, historie umění, náboženství, esoterika, teologie, lingvistika a další unikátní věci, které nejsou běžně v knihkupectví.“⁹⁹ (viz příloha, Graf 7)

Jednoduchá otázka *Chodíte na veletrh knihy nakupovat?* odhalila, že 78% respondentů na veletrhu vždy něco od vystavovatelů koupí. Pouze 22% z nich se většinou přijde jen podívat a nechá se na veletrhu případně alespoň inspirovat. (viz příloha, Graf 8)

Z odpovědí na otázku *Zajímáte se o doprovodný program veletrhu?* vyplývá, že téměř polovina návštěvníků (42%) se na veletrhu dívá také do programu a vybírá si z nabízených událostí. O program se zajímá také 23% dalších dotazovaných, ale tito lidé v něm většinou nenajdou nic pro ně zajímavého. Ačkoliv je doprovodný program rok od roku bohatší, jsou i návštěvníci, kteří na veletrh přicházejí pouze kvůli vystavovaným

⁹⁹ Archiv autorky, citace odpovědí z online a tištěné verze dotazníku.

knihám. Podle dotazníku chodí na veletrh za tímto účelem 35% respondentů. (viz příloha, Graf 9)

Zajímavé zjištění vyplynulo z otázky *Přečtete si díky veletrhu více knih do roka?* Na většinu respondentů (66%) nemá veletrh větší vliv jak ve volbě knih ke čtení, tak na jejich čtení vůbec. Pouze 34% dotazovaných se nechává každoroční přehlídkou nejnovějších literárních počinů inspirovat a přiznává, že tak přečte více knih za rok. (viz příloha, Graf 10)

Otázka *Kolik přečtete knih během roku?* nezaskočila téměř nikoho z dotazovaných. Šest a více knih během roku zvládne 74% respondentů, méně než 5 knih přečte 25% z nich a pouze zanedbatelné 1% lidí v dotazníku zadrželo, že vůbec nečte. (viz příloha, Graf 11)

Respondentů jsme se také ptali *Berete na veletrh své děti či jiné příbuzné?* Odpověď ano zvolilo 71% dotazovaných a 29% z nich na veletrh nebere nikoho ze svých blízkých. (viz příloha, Graf 12)

Předposlední otázkou *Vedete/Vedli byste ke čtení i Vaše děti?* jsme se chtěli dozvědět, jestli návštěvníci veletrhu předávají čtenářské zkušenosti také svým dětem. Naprostá většina (95%) z dotazovaných odpověděla, že se o to snaží. Pouze na škole tento úkol nechává 3% respondentů a 2% z nich se o čtenářství svých potomků nestará vůbec. (viz příloha, Graf 13)

Závěrečná otázka *Víte, která osoba stojí za celým veletrhem?* měla zjistit, zda návštěvníci veletrhu vědí, kdo celou událost organizuje. Jméno Markéta Hejkalová zmínilo 56% respondentů s tím, že do odpovědi někteří zahrnuli i nakladatelství Hejkal. Jméno organizátorky Podzimního knižního veletrhu neznalo 44% respondentů. (viz příloha, Graf 14)

4.2. Závěr průzkumu

Vzorek respondentů v počtu 216 není vzhledem k průměrovému číslu 15 000 návštěvníků příliš objektivní. Je to pouze 1,44%. I přesto si jeho výsledky dovoluujeme zevšeobecnit a vztáhnout je na všechny návštěvníky veletrhu.

Z dotazníku vyplývá, že naprostá většina návštěvníků pochází z Vysočiny a je ve věku do 25 let nebo starší 51 let. Příčinu takového výsledku vidíme v dostupnosti online dotazníku zejména mladší generaci respondentů a ve faktu, že tištěný dotazník byl přímo na veletrhu k dispozici většinou v dopoledních hodinách. Tehdy se tam zejména v pátek sjíždějí školní výpravy. Dále se tam vydávají starší lidé, kteří předpokládají, že prostory kulturního domu nebudou ještě přelidněné. Návštěvníci v ostatních věkových kategoriích většinou navštěvují veletrh v pátek v odpoledních hodinách či v sobotu, v době, kdy nemusejí do práce.

Rozhodnutí navštívit Podzimní knižní veletrh ve většině z návštěvníků vzbudili členové jejich rodiny nebo známí. Zajímavý program přitahuje značné množství z nich nadále, pravidelně každý rok. Polovina návštěvníků veletrhu se ho každoročně účastní již po dobu delší než 5 let. Naprostá většina z nich s sebou bere své známé či příbuzné a ještě častěji své vlastní děti, kterým se i tímto způsobem snaží předávat své čtenářské zkušenosti a literární vkus.

Podzimní knižní veletrh je oblíbený zejména pro přehled každoročních literárních novinek. Mezi nejvyhledávanější literaturu patří klasická beletrie, témata z historie, cestopisy a biografie. Značná část návštěvníků nepřichází hledat žádný specifický typ knih, přivádí je pouze zvědavost či hledají netypická témata, která nejsou k dostání v běžných knihkupectvích. Většina lidí na veletrhu něco od vystavovatelů nakoupí, ať už pro sebe nebo jako dárek pro někoho jiného. Zajímavé je, že na většinu návštěvníků nemá jejich účast na veletrhu větší vliv jak ve volbě knih ke čtení, tak na jejich čtení vůbec. Třičtvrtina z nich i přesto přečte 6 a více knih za rok.

Více jak polovina návštěvníků Podzimního knižního veletrhu se také účastní vybraných událostí z doprovodného programu veletrhu. Podobné množství z nich zná jméno pořadatelky a organizátorky celé akce, Markéty Hejkalové. Současná návštěvnost veletrhu svědčí o tom, že kniha v dnešní době není jen přežitkem, a že má smysl v podobných akcích pokračovat.

Závěr

V této práci jsme představili havlíčkobrodské nakladatelství Petrkov, dříve známé pod názvem Literární čajovna Suzanne Renaud, které již od roku 1996 vedou Petr Novotný s Veronikou Reynkovou. Vytvořili jsme stručný medailon majitelů, popsali vznik a vývoj celého nakladatelství a nastínili jeho publikační činnost spolu se seznamem 22 (Literární čajovna Suzanne Renaud) a 55 (Petrkov) dosud vydaných titulů. V práci jsme věnovali pozornost také Bohuslavu Reynkovi, jeho ženě Suzanne Renaud a malíři Pavlu Čechovi, kmenovým autorům nakladatelství. Dále jsme se částečně zabývali Josefem Florianem a jeho staroříšským vydavatelstvím jakožto zdrojem inspirace pro majitele nakladatelství.

Dalším havlíčkobrodským nakladatelstvím, které jsme v práci představili, bylo nakladatelství Hejkal. Věnovali jsme se jeho publikační činnosti a sestavili seznam 74 dosud vydaných titulů. Část práce jsme věnovali spolumajitelce nakladatelství Hejkal, spisovatelce a překladatelce Markétě Hejkalové. Mezi autory, kterými se nejvíce zabývá ve svých překladech, patří Mika Waltari a Arto Paasilinna, zmínili jsme se proto také krátce o každém z nich.

Kromě bohaté spisovatelské činnosti se Hejkalová zabývá organizací Podzimního knižního veletrhu každoročně pořádaného v Havlíčkově Brodě. V další části práce jsme popsali přípravu a průběh veletrhu. Zároveň jsme v době jeho konání roku 2014 uskutečnili dotazníkový průzkum mezi návštěvníky. Zjistili jsme, jak často a proč se veletrhu účastní a znají-li jméno pořadatele veletrhu.

Tato práce slouží k uvedení malých havlíčkobrodských nakladatelství Petrkov a Hejkal do povědomí širší veřejnosti, upozorňuje na úspěšného malíře Pavla Čecha a současnou spisovatelku a překladatelku Markétu Hejkalovou. Zároveň v nových souvislostech připomíná Bohuslava Reynka i jeho rodnou vesnici Petrkov, dále pak Suzanne Renaud, díky níž se část naší literatury dostala snáze do zahraničí, a vydavatele Josefa Floriana jako význačné osobnosti české literární historie. Část věnovaná Podzimnímu knižnímu veletrhu nejen upozorňuje veřejnost na tuto událost, ale zároveň je důkazem, že klasická kniha ještě není minulostí.

Literatura a prameny

1. Prameny

Dotazníky k Podzimnímu knižnímu veletrhu 2014.

Rozhovor a e-mailová korespondence autorky práce s Petrem Novotným (14. 3. 2013–19. 3. 2013).

Rozhovor autorky práce s Markétou Hejkalovou (23. 12. 2013).

2. Literatura

BAKEŠOVÁ, Václava, Marie NOËL, Suzanne RENAUD a Sylvie GERMAIN. *Ticho a naděje: křesťanské prvky v literární tvorbě Marie Noëlové, Suzanne Renaudové a Sylvie Germainové*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2011, 391 s. Dějiny a kultura, sv. č. 24. ISBN 978-807-3252-601.

BERNARDI, Renata. Biografie a dílo. In : *Bohuslav Reynek (1892-1971): Výstava ke 100. výročí narození*. Brno: Dům umění, 1992, 116 s. ISBN 80-700-9043-X.

BOHATCOVÁ, Mirjam. *Česká kniha v proměnách staletí*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1990, 622 s. ISBN 80-7038-131-0.

Česká krásná kniha XX. století: vydavatelé, edice, umělci. Pardubice: Státní okresní archiv Pardubice, 1999, 40 s. ISBN 80-902-5812-3.

HALASOVÁ, Dagmar (ed.). *Suzanne Renaud Bohuslavu Reynkovi: dopisy 1923–1926*. Zlín: Archa, 1996, 126 s. Dokumenty. ISBN 80-901926-2-9.

HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. 1. vyd. Brno: Petrov, 1992, 126 s. ISBN 80-852-4724-0.

HEJKALOVÁ, Markéta. *Fin Mika Waltari: doba, život a knihy světoznámého spisovatele*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Hejkal, 2007, 199 s. ISBN 978-80-86026-40-4.

HEJKALOVÁ, Markéta. Když jedu někam, kde strávím jednu noc, tak s sebou musím mít knížku. In : TRÁVNÍČEK, Jiří (ed.). *Knihy a jejich lidé: čtenářské životopisy*. 1. vyd. Brno: Host, 2013, s. 98–111. ISBN 978-80-7294-967-0.

Hommage à Bohuslav Reynek. Kroměříž: Muzeum Kroměřížska, 2011, 155 s.
ISBN 978-80-87448-07-6.

JIROUSOVÁ, Věra. O výtvarné podobě staroříšských knih. In : *Dobré dílo, špatná doba: sborník příspěvků z konferencí Křesťanská univerzita Josefa Floriana a Literatura a totalita : [doplněno o] rozhovory s Gabrielem Florianem, Zbyňkem Hejdou, Danielelem a Jiřím Reynkovými a Andrejem Stankovičem*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Hejkal, 2006, s. 47–51. Edice Vysočiny. ISBN 80-86026-41-8.

MATĚJKA, Ivan. Markéta Hejkalová: Psát knížky jsem chtěla vždycky. In : *Literární noviny*. 2010, XXI (42): 4–5. ISSN 1210-0021.

MLEJNEK, Josef. Vydavatel Dobrého díla Josef Florian (1873–1941). In : *Dobré dílo, špatná doba: sborník příspěvků z konferencí Křesťanská univerzita Josefa Floriana a Literatura a totalita : [doplněno o] rozhovory s Gabrielem Florianem, Zbyňkem Hejdou, Danielelem a Jiřím Reynkovými a Andrejem Stankovičem*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Hejkal, 2006, s. 10–14. Edice Vysočiny. ISBN 80-86026-41-8.

OLIČ, Jiří. Staroříšský Komenský. In : *Dobré dílo, špatná doba: sborník příspěvků z konferencí Křesťanská univerzita Josefa Floriana a Literatura a totalita : [doplněno o] rozhovory s Gabrielem Florianem, Zbyňkem Hejdou, Danielelem a Jiřím Reynkovými a Andrejem Stankovičem*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Hejkal, 2006, s. 17–19. Edice Vysočiny. ISBN 80-86026-41-8.

PISTORIUS, Vladimír. *Jak se dělá kniha: příručka pro nakladatele*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2003, 248 s. ISBN 80-7185-516-2.

STANĚK, Jaroslav. Bohuslav Reynek a Suzanne Renaud. In : *Petrkov / Bohuslav Reynek*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Miroslav Zavřel, 1991. Memoria. 63 s.

STANKOVIČ, Andrej. *Josef Florian a Stará Říše*. Souborné vyd. 1. Praha: Triáda, 2008, 1136 s. Delfin, 80. sv. ISBN 978-808-6138-923.

ŠIMEČEK, Zdeněk a Jiří TRÁVNÍČEK. *Knihy kupovati--: dějiny knižního trhu v českých zemích*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2014, 499 s. Historie.
ISBN 978-80-200-2404-6.

3. Elektronické zdroje

Arto Paasilinna. In : *Nakladatelství Hejkal* [online]. 2014 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: <http://www.hejkal.cz/nakladatelstvi/autor.asp?25>

Bohuslav Reynek. In : *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 2006 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1105&hl=bohuslav+reyn+ek+>

Markéta Hejkalová - literární čarodějka. In : *Český dialog* [online]. 2012 [cit. 2014-11-14]. Dostupné z: <http://www.cesky-dialog.net/clanek/1517-marketa-hejkalova-literarni-carodejka/>

Markéta Hejkalová. In : *KOSMAS.cz - vaše internetové knihkupectví* [online]. 2014 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: <https://www.kosmas.cz/prekladatel/7697/marketa-hejkalova/>

Markéta Hejkalová. In : *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2014 [cit. 2014-11-14]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Mark%C3%A9ta_Hejkalov%C3%A1

Mika Waltari. In : *Nakladatelství Hejkal* [online]. 2014 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z: <http://www.hejkal.cz/nakladatelstvi/autor.asp?18>

Nakladatelství Literární čajovna Suzanne Renaud. In : *Kosmas.cz - vaše internetové knihkupectví* [online]. 2015 [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.kosmas.cz/nakladatelstvi/1177/literarni-cajovna-suzanne-rena/>

Nakladatelství Petrkov. In : *Kosmas.cz - vaše internetové knihkupectví* [online]. 2015 [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.kosmas.cz/nakladatelstvi/6885/petrkov/>

NOVOTNÝ, Vladimír. Markéta Hejkalová (archivní medailon). In : *Portál české literatury* [online]. 2014 [cit. 2014-11-14]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/res/data/069/009673.pdf>

Obchod. In : *Nakladatelství Hejkal* [online]. 2014 [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: <http://www.hejkal.cz/nakladatelstvi/vse.asp>

Oceněné knihy. In : *Nakladatelství Petrkov* [online]. 2015 [cit. 2015-11-25]. Dostupné z: <http://www.petrkov.cz/ocenene-knihy>

Oceněny nejkrásnější knihy Podzimního knižního veletrhu. In : *Kraj Vysočina* [online]. 2012 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/oceneny-nejkrasnejsi-knihy-podzimniho-knizniho-veletrhu/d-4047075/p1=50823>

PEŠEK, Zdeněk. Jan Zrzavý. In : *Okrouhlice: Neoficiální stránky* [online]. 2012 [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://www.pesek.wz.cz/okrouhlice/cesky/index.htm>

Pavel Čech: knihy, životopis, recenze, názory. In : *Baila.net*. [online]. 2006 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://baila.net/autor/179185697/pavel-cech>

PETRÍČKOVÁ, Renata. Pavel Čech: Kouzlí staré dobré časy. In: *Svět dětské fantazie* [online]. 2010 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://www.svetdetskefantazie.cz/clanky/pavel-cech-kouzli-stare-dobre-casy>

PILAŘ, Milan. Rock pro knihu I. v Brodě. In : *Vysočina-news.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-10-27]. Dostupné z: <http://www.vysocina-news.cz/clanek/rock-pro-knihu-i-v-brode/>

PODAŘIL, Miloš. Podzimní knižní veletrh 2014. In : *Jihlavská astronomická společnost* [online]. 2014 [cit. 2015-10-27]. Dostupné z: <http://www.jiast.cz/fotogalerie/podzimni-knizni-veletrh-2014>

SAADOUNI, Štěpánka. Motto Podzimního knižního veletrhu zní Knihy a hvězdy. In : *Havlíčkobrodský deník* [online]. 2014 [cit. 2015-10-27]. Dostupné z: http://havlickobrodsky.denik.cz/zpravy_region/motto-podzimniho-knizniho-veletrhu-zni-knihy-a-hvezdy-20140913.html

Stránky Pavla Čecha [online]. 2007 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://www.pavelcech.wz.cz/>

Tisková zpráva k 24. Podzimnímu knižnímu veletrhu. In : *Nakladatelství Hejkal* [online]. 2015 [cit. 2015-10-27]. Dostupné z: http://www.hejkal.cz/trh/itisk_p.asp#201410a

Všechny knihy. In : *Nakladatelství Hejkal* [online]. 2014 [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: <http://www.hejkal.cz/nakladatelstvi/vse.asp>

Výsledky Muriel 2011. In : *KomiksFEST!*. [online]. 2011 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: http://www.komiksfest.cz/old/2011/muriel/vysledky_muriel_2011

Přílohy

Nakladatelství Suzanne Renaud – logo

Obr. 1

Nakladatelství Petrkov – logo

Obr. 2

Nakladatelství Hejkal – logo

Obr. 3

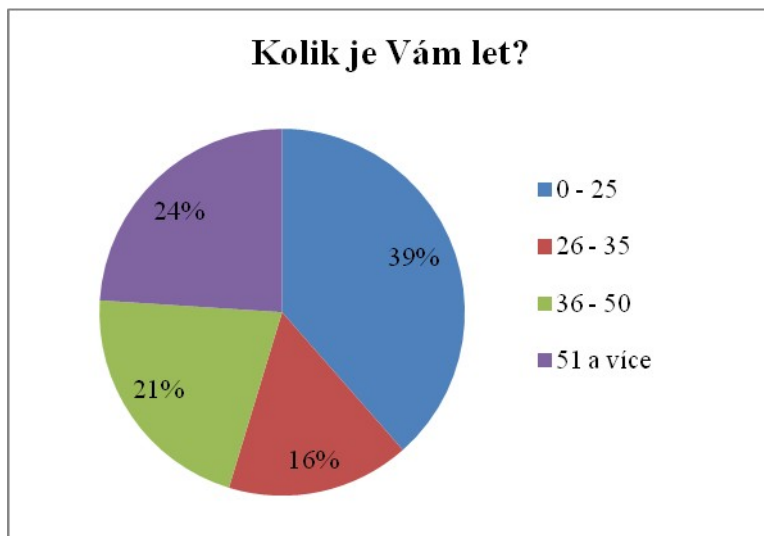
Tištěná verze dotazníkového průzkumu

Vážený pane/Vážená paní,

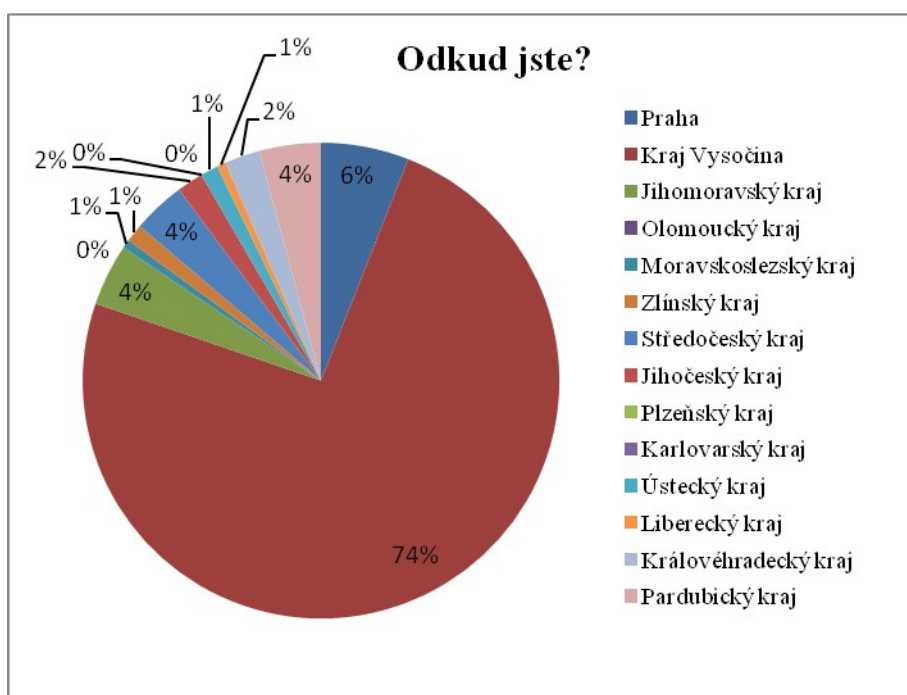
jmenuji se Jana Ročkárová a studuji na Univerzitě v Hradci Králové. Chtěla bych Vás touto cestou požádat o pomoc při tvorbě mé diplomové práce zabývající se mimo jiné i Podzimním knižním veletrhem. Jedná se o vyplnění jednoduchého dotazníku vztahujícího se především k názorům návštěvníků veletrhu a otázkám na jejich čtenářství. **Vyberte, prosím, vždy jen jednu odpověď, není-li uvedeno jinak.**

- 1) Kolik je Vám let?
 - a. 0 – 25
 - b. 26 – 35
 - c. 36 – 50
 - d. 51 a více
- 2) Odkud jste? (napište kraj, např. Vysočina)
- 3) Jak jste se o veletrhu dozvěděli?
 - a. od známých/rodiny
 - b. z internetu/médií
 - c. jinak: (napište)
- 4) Jak dlouho již veletrh navštěvujete?
 - a. jsem zde poprvé
 - b. méně než 5 let
 - c. více než 5 let
- 5) Navštěvujete veletrh pravidelně každý rok?
 - a. ano
 - b. ne
- 6) Proč veletrh navštěvujete?
 - a. zájem o literární novinky
 - b. pracovní důvody
 - c. doprovodný program
 - d. jiné důvody
- 7) Jakou literaturu na veletrhu vyhledáváte? (*můžete volit i více možností*)
 - a. klasická beletrie
 - b. dětská literatura
 - c. fantasy/sci-fi
 - d. dobrodružná/detektivní
 - e. historie, životopisy, cestopisy
 - f. zahrádkářství/kuchařky/hobby
 - g. literatura faktu/naučná literatura
 - h. nezáleží na žánru
- 8) Chodíte na veletrh knihy nakupovat?
 - a. Ano, vždy něco koupím.
 - b. Ne, většinou se jen dívám.
- 9) Zajímáte se o doprovodný program veletrhu?
 - a. Ano, vždy si něco vyberu.
 - b. Ano, ale většinou si nevyberu.
 - c. Ne, zajímají mě pouze stánky s knihami.
- 10) Přečtete si díky veletrhu více knih do roka?
 - a. Ano, chodím sem hledat inspiraci.
 - b. Ne, nemá to na mé čtení větší vliv.
- 11) Kolik přečtete knih během roku?
 - a. vůbec nečtu
 - b. méně než 5
 - c. 6 a více
- 12) Berete na veletrh své děti či jiné příbuzné?
 - a. ano
 - b. ne
- 13) Vedete/Vedli byste ke čtení i Vaše děti?
 - a. Vůbec ne.
 - b. Ano, snažíme se.
 - c. Necháváme to na škole.
- 14) Víte, která osoba stojí za celým veletrhem?
 - a. nevím
 - b. vím: (napište celé jméno)

Grafy znázorňující výsledky dotazníkového průzkumu

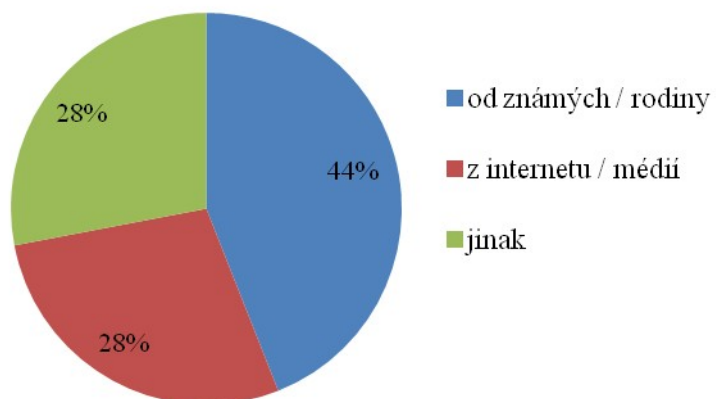

Graf 1

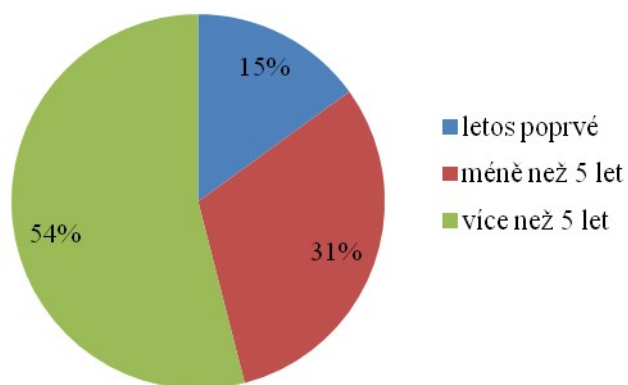
Graf 2

Jak jste se o veletrhu dozvěděli?

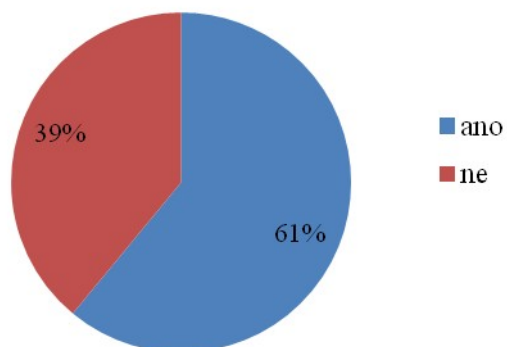
Graf 3

Jak dlouho již veletrh navštěvujete?

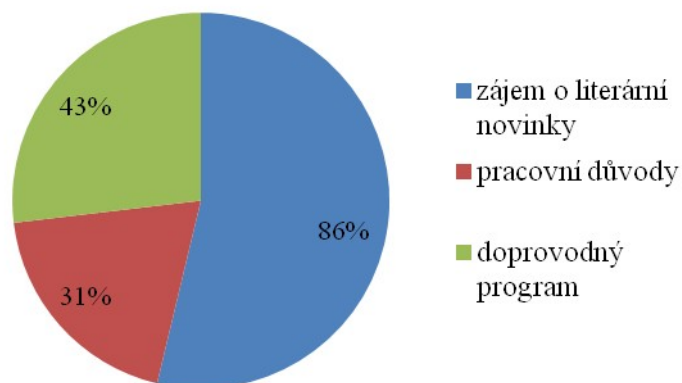
Graf 4

Navštěvujete veletrh pravidelně každý rok?

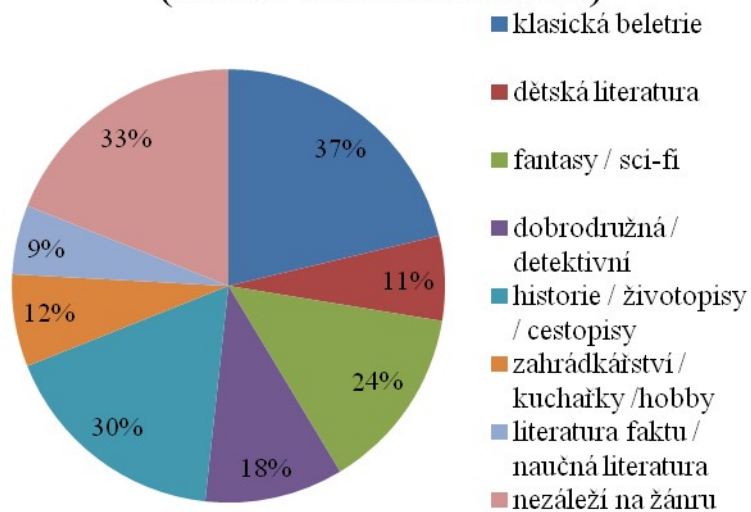
Graf 5

Proč veletrh navštěvujete?

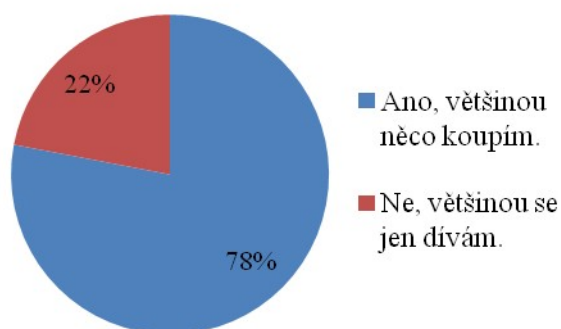
Graf 6

Jakou literaturu na veletrhu vyhledáváte? (můžete volit více možností)

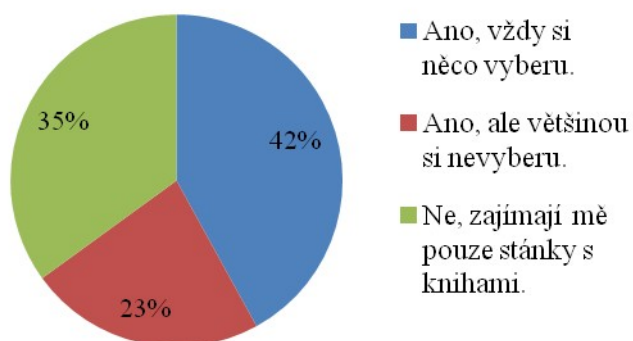
Graf 7

Chodíte na veletrh knihy nakupovat?

Graf 8

Zajímáte se o doprovodný program veletrhu?

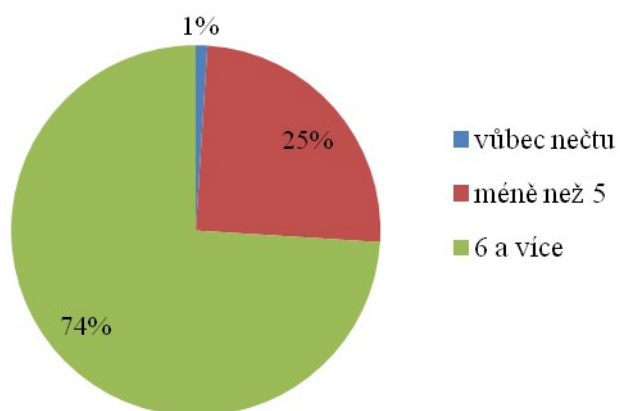
Graf 9

Přečtete si díky veletrhu více knih do roka?

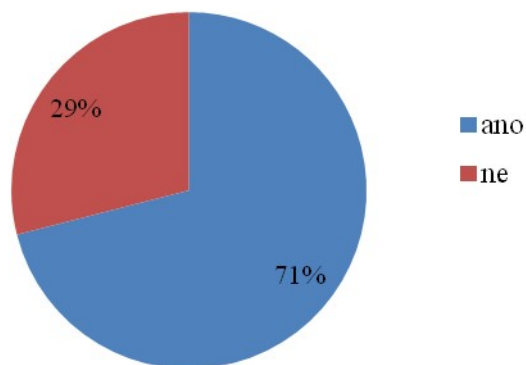
Graf 10

Kolik přečtete knih během roku?

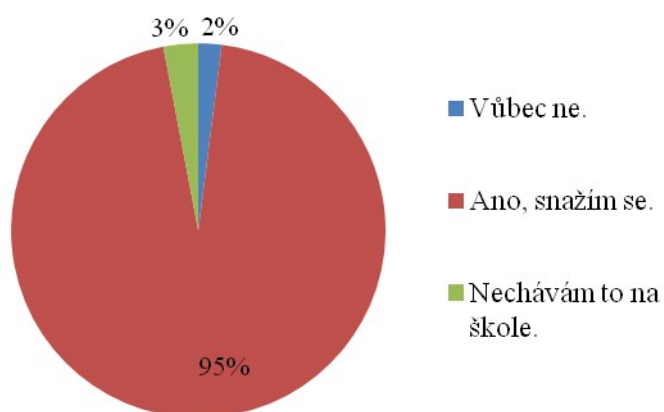
Graf 11

Berete na veletrh své děti, příbuzné či známé?

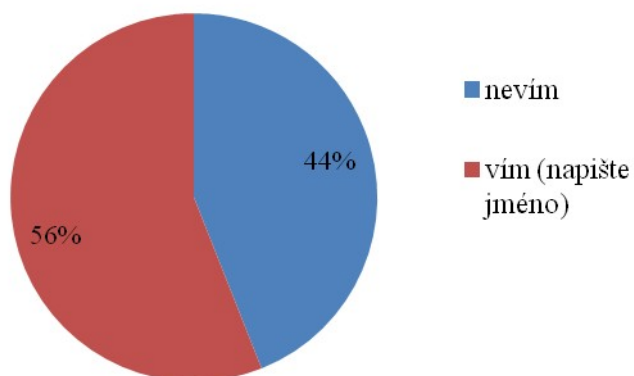
Graf 12

Vedete/Vedli byste ke čtení i Vaše děti?

Graf 13

Víte, která osoba stojí za celým veletrhem?

Graf 14